

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 20 mars 1999
COM (1999) 148 final

**SJUNDE ÖVERSIKTEN ÖVER STATLIGT STÖD I EUROPEISKA UNIONEN INOM
TILLVERKNINGSINDUSTRIN OCH VISSA ANDRA SEKTORER**

INNEHÅLL

INLEDNING.....	7
Bakgrund.....	7
Begrepp.....	9
DEL I – STÖD TILL TILLVERKNINGSINDUSTRIN	11
Stödets omfattning och utveckling	11
Totalt stöd inom gemenskapen	11
Jämförelser mellan medlemsstaterna	12
Stöd till varvsindustrin	15
Stöd till stålindustrin	18
Stöd till bilindustrin	18
Utländska direktinvesteringar	19
Olika typer av stödinstrument.....	20
Stödets syften	22
Statligt stöd av engångskaraktär	25
Tysklands stöd till de nya delstaterna	28
DEL II – STÖD TILL JORDBRUKSSEKTORN.....	31
DEL III – STÖD TILL FISKERISEKTORN.....	33
DEL IV – STÖD TILL KOLINDUSTRIN	37
DEL V – STÖD TILL TRANSPORTSEKTORN	43
DEL VI – STÖD TILL FINANSSEKTORN	51
DEL VII – STÖDETS TOTALA OMFATTNING I GEMENSKAPEN.....	53
RESULTAT.....	57
SLUTSATSER.....	61
BILAGA I: TEKNISK BILAGA	69
BILAGA II: STATISTISK BILAGA.....	83
BILAGA III: GEMENSKAPENS FONDER OCH INSTRUMENT.....	103

TABELLER OCH FIGURER

<i>Tabell 1</i>	Statligt stöd till tillverkningsindustrin i gemenskapen 1993–1997 Årliga värden i fasta priser (1996)	11
<i>Tabell 2</i>	Statligt stöd till tillverkningsindustrin i gemenskapen Årliga värden under perioden 1993–1997	12
<i>Tabell 3</i>	Statligt stöd till tillverkningsindustrin i gemenskapen Årliga genomsnitt under perioderna 1993–1995 och 1995–1997	13
<i>Tabell 4</i>	Stöd till varvsindustrin under 1995–1997 i procent av fartygens kontraktsvärden	17
<i>Tabell 5</i>	Utvecklingsstöd till varvsindustrin enligt beslut av EG 1993–1997	17
<i>Tabell 6</i>	Statligt stöd till bilindustrin som godkänts under åren 1993–1997	19
<i>Tabell 7</i>	Statligt stöd till utländska direktinvesteringar som gjorts av små och medelstora företag under åren 1993–1997	20
<i>Tabell 8</i>	Statligt stöd till tillverkningsindustrin 1995–1997 Fördelning mellan olika typer av stöd	20
<i>Tabell 9</i>	Statligt stöd till tillverkningsindustrin 1995–1997 Fördelning efter branscher och funktioner	24
<i>Tabell 9a</i>	Statligt stöd till tillverkningsindustrin under perioderna 1993–1995 och 1995–1997 Fördelning efter huvudsyften	25
<i>Tabell 10</i>	Statligt stöd av engångskaraktär samt Treuhand-stöd* som i medlemsstaterna beviljats tillverknings-, finans- och luftfartssektorerna under åren 1993–1997	26
<i>Tabell 11</i>	Statligt stöd av engångskaraktär och stöd genom Treuhand (THA) som medlemsstaterna beviljat tillverknings-, finans- och luftfartssektorerna - årliga genomsnitt under perioderna 1993–1995 och 1993–1997	28
<i>Tabell 12</i>	Genomsnittliga årliga nationella budgetutgifter för jordbruket i EU 12 och EU 15 under perioderna 1993–1995 och 1995–1997	32
<i>Tabell 13</i>	Statligt stöd till fiskerisektorn i procent av sektorns bruttofördlingsvärde beräknat på grundval av fångstkvantiteter och genomsnittspriser under perioderna 1992–1994 och 1994–1996	36
<i>Tabell 14</i>	Gemenskapens interventioner inom fiskerisektorn inom ramen för den gemensamma organisationen av marknaden och strukturpolitiken 1992–1997	36
<i>Tabell 15</i>	Statligt stöd till kolindustrin under perioderna 1993–1995 och 1995–1997 (exklusive 1993 års sociala stöd)	41
<i>Tabell 16</i>	Statligt stöd till järnvägar i procent av förädlingsvärdet hos transporttjänster i inlandet 1993–1995, 1995–1997	46
<i>Tabell 17</i>	Statligt stöd till transportsektorn Årliga belopp under perioden 1993–1997	49
<i>Tabell 18</i>	Totalt statligt stöd i medlemsstaterna under perioderna 1993–1995 och 1995–1997	53
<i>Tabell 19</i>	Totalt statligt stöd i medlemsstaterna under perioderna 1993–1995 och 1995–1997 uttryckt i procent av BNP, i euro per sysselsatt person samt i procent av de offentliga utgifterna	54
<i>Tabell 20</i>	Totalt statligt stöd i medlemsstaterna under 1993–1995 och 1995–1997 Fördelat mellan viktigare branscher	55
<i>Tabell 21</i>	Statligt stöd per capita i Europeiska unionen Årliga genomsnitt under perioden 1995–1997	56

STATISTISK BILAGA

<i>Tabell A1</i>	Statligt stöd till tillverkningsindustrin Årliga stödbelopp 1993–1997 i löpande priser och nationella valutor	84
<i>Tabell A2</i>	Statligt stöd till tillverkningsindustrin Årliga stödbelopp 1993–1997 i löpande priser och euro	85
<i>Tabell A3</i>	Statligt stöd till de nya tyska delstaterna Årliga genomsnitt 1993–1997 i euro.....	86
<i>Tabell A4-1/15</i>	Totalt statligt stöd Årliga genomsnitt 1995–1997 per medlemsstat.....	88

GEMENSKAPENS FONDER OCH INSTRUMENT

<i>Tabell A</i>	Gemenskapens utgifter per år	117
<i>Tabell B</i>	Andra gemenskapsinstrument	118
<i>Tabell C1</i>	Gemenskapens årliga utgifter per medlemsstat	119
<i>Tabell C2</i>	Gemenskapens genomsnittliga årliga utgifter per medlemsstat	120

FIGURER

<i>Figur 1</i>	Statligt stöd till tillverkningsindustrin i procent av dess förädlingsvärde	14
<i>Figur 2</i>	Statligt stöd till tillverkningsindustrin Fördelning efter skatter och budgetutgifter	21
<i>Figur A1</i>	Statligt stöd till tillverkningsindustrin och stöd genom gemenskapens fonder per anställd	87

INLEDNING

Bakgrund

1. Att bevara ett system med fri konkurrens utan snedvridningar är en av de grundprinciper på vilka Europeiska unionen är grundad. De mål som fastställts i Romfördraget kan dock inte förverkligas om inte konkurrensreglerna i EG-fördraget, inklusive gemenskapens regler om statligt stöd, tillämpas strikt. Unionen har dessutom gjort enorma ansträngningar för att uppfylla ett av sina huvudmål: I januari 1999 blev den gemensamma valutan verklighet för elva av unionens medlemsstater, och dess effekter kommer att kännas av långt utanför dessa pionjirländers gränser. Den gemensamma valutans fördelar kan dock bara utnyttjas fullt ut med en rationell tillämpning av viktiga kompletterande åtgärder. En sådan åtgärd består i att kontrollera statligt stöd.
2. Det är vedertaget att statligt stöd kan hindra den fria konkurrensen inte bara genom att det motverkar den mest effektiva resursfördelningen, utan också genom att det kan få samma effekter som tullar och andra former av protektionistiska åtgärder. Det är också vedertaget att statligt stöd under vissa förhållanden kan vara motiverat för att bemöta effekterna av sviktande marknader samt för att stärka utvecklingen av en politik som anses stödja det allmänna intresset, och som inte marknadskrafterna själva skulle kunna upprätthålla. Statligt stöd är därför en del av den övergripande gemenskapspolitiken, som måste uppfylla det moderna samhällets mångskiftande behov. EG-fördragets regler för kontroll av statligt stöd grundar sig på behovet att stävja åtgärder som på ett olämpligt sätt snedvrider konkurrensen i Europeiska unionen. Genom en strikt tillämpning av gemenskapens regler om statligt stöd strävar kommissionen efter att skapa ett sunt ekonomiskt klimat som gör det möjligt för företag i medlemsstaterna att dra alla potentiella fördelar av den gemensamma marknaden samt att stärka sin internationella konkurrenskraft.
3. Genom att offentliggöra denna sjunde översikt understryker kommissionen och alla medlemsstater sitt stärkta åtagande att föra en öppen politik när det gäller att kontrollera och använda statligt stöd. Medlemsstaterna är bara villiga att bidra till den gemensamma marknadens fullbordande och funktion om de kan lita på att alla andra medlemsstater följer samma regler då de

stödjer sina företag. Att sammanställa och publicera uppgifter om de stödbelopp som beviljats är ett av viktigaste sätten för kommissionen att visa att den hela tiden håller ett vakande öga över offentliga interventioner, både när det gäller dessa interventioners utveckling totalt sett och i de enskilda medlemsstaterna. För kommissionen utgör översikten ett viktigt verktyg som gör det möjligt att finjustera dess politik, samtidigt som man fortsätter att utöva en rättvis och skälig kontroll av statligt stöd. Med tanke på att denna politik innebär en hög grad av kontroll av regeringarna är det viktigt att resultaten av denna kontroll också tillkännages och kan granskas inte bara inom unionen, utan också inom ramen för gemenskapens många internationella åtaganden.

4. Då Europeiska unionen driver sin politik inom området statligt stöd måste den beakta internationella aspekter. Bestämmelserna om kontroll av statligt stöd i de Europa-avtal som slutits med de central- och östeuropeiska länderna måste nu införas snabbt och effektivt för att säkerställa att dessa länder uppfyller gemenskapens regler. När det gäller kandidatländerna är en effektiv kontroll av statligt stöd ett absolut villkor för att de skall kunna anslutas till Europeiska unionen. Att skapa erforderlig öppenhet är det första och mest grundläggande steget för att tillämpa kontrollreglerna i Europa-avtalen. Genom att offentliggöra sina egna översikter av statligt stöd ger kommissionen och därmed hela EU dessa länder ett praktiskt exempel på den öppenhet som krävs. De översikter som en klar majoritet av dessa länder redan lagt fram och deras fortsatta ansträngningar kommer i framtiden att ge en tydlig bild av situationen i fråga om statligt stöd i dessa länder.

Dessutom har partnerskaps- och samarbetsavtal samt en rad andra handelsavtal skrivits under med ett stort antal länder. I de flesta fall har frågan om kontroll av statligt stöd tagits upp i dessa avtal. Även i detta sammanhang måste bestämmelser om öppenhet och krav på rapportering betraktas som en grundläggande princip och därmed som en av de första åtgärder som skall vidtas. Lika viktigt är att översikten utgör ett exempel på den öppenhet vi bör kunna förvänta oss från våra handelspartner inom ramen för Världshandelsorganisationen (WTO), genom vilken man skapat ett multilateralt handelssystem som inbegriper en stor del av världen. Detta system ålägger alla WTO-medlemmar, inklusive gemenskapen och dess medlemsstater, att regelbundet anmäla stöd enligt relevanta WTO-avtal. På liknande sätt utgör översikten också ett exempel för våra samarbetspartner inom OECD.

Begrepp

5. Sedan 1988 har kommissionen regelbundet offentliggjort översikter av statligt stöd. Den första översikten täckte perioden 1981–1986, och därefter har översikterna uppdaterats vartannat år¹. För att uppfylla behovet av aktuell information, öka öppenheten ytterligare samt göra det möjligt för kommissionen att snabbare upptäcka nya tendenser i beviljandet av statligt stöd och snabbare anpassa sig till ändrade förhållanden, har kommissionen beslutat att offentliggöra årliga översikter. Den sjunde översikten är den första årliga översikten.
6. I den sjunde översikten uppdateras befintliga uppgifter med siffror för 1997. Den täcker sålunda femårsperioden 1993–1997. Vid jämförelser av stöd i de olika medlemsstaterna är analysen av siffrorna fokuserade på årliga genomsnitt under treårsperioden 1995–1997. I lämpliga fall anges siffror för perioden 1993–1995 i jämförande form². För de tre nya medlemsstaterna – Finland, Sverige och Österrike – som anslöts till gemenskapen 1995, kan inga jämförelser göras mellan de två perioderna. Detta kommer dock bli möjligt från och med den åttonde översikten. För att möjliggöra jämförelser mellan genomsnitten för de två perioderna uttrycks alla siffror i 1996 års priser^{3 4}.
7. Precis som för tidigare översikter är vissa siffror i nuläget bara kända för perioder som överstiger ett år. I dessa fall måste beloppen fördelas slumpmässigt mellan enskilda år. Dessutom är de belopp som rapporterats för det senaste året i viss mån preliminära och kan, precis som i tidigare översikter, framöver komma att revideras av medlemsstaterna. För att kunna dra slutsatser som stöds av tillräckligt tillförlitlig statistik görs därför jämförelser mellan medlemsstaterna på grundval av treårsgenomsnitt som överlappar varandra med ett år. På detta sätt jämnar man ut effekterna av

1 Referenser: KOM(88)945
KOM(90)1021
KOM(92)1116
KOM(95)365
KOM(97)170
KOM(98)417

2 Eftersom grundprincipen att använda jämförande treårsperioder som överlappar varandra med ett år har bevarats, motsvarar den årliga sjunde översiktens referensperiod (1993–1995) inte den tvååriga sjätte översiktens referensperiod (1994–1996).

3 Av denna anledning och då medlemsstaterna – i vissa fall avsevärt – har reviderat uppgifterna för tidigare år, är siffrorna för föregående perioder inte identiska med dem som publicerades i den sjätte översikten.

4 Siffror angående stöd till tillverkningsindustrin till aktuella valutakurser ges i den statistiska bilagan (Bilaga II).

vissa uppgifters preliminära karaktär, särskilt när de anges per medlemsstat.

8. Denna översikt inbegriper nationellt stöd som gemenskapens femton medlemsstater ger inom tillverknings-, jordbruks-, fiskeri-, kol-, transport- (järnvägar, inre vattenvägar, sjöfart och luftfart) och finanssektorerna. I linje med de förbättringar som gjordes redan i föregående översikt har täckningen av de enskilda branscherna utökats ytterligare. Uppgifter om stöd till luftfarts- och finanssektorerna har åter inbegripits, och för första gången belyses stöd till inre vattenvägar, sjöfart och utländska direktinvesteringar.

Allmänna förklaringar av den metod som använts ges i den tekniska bilagan (bilaga I). Den statistiska bilagan (bilaga II) innehåller grundläggande statistiska uppgifter om stöd till tillverkningsindustrin och om totalt stöd. En överblick över gemenskapens fonder och instrument ges i bilaga III.

9. Kommissionens enheter har fastställt siffrorna för 1996 och 1997 i nära samarbete med medlemsstaterna. Befintliga siffror för åren 1993–1995 har också bekräftats av medlemsstaterna och i nödvändiga fall reviderats. Detta förfarande säkerställer att uppgifterna är relativt tillförlitliga. För att säkerställa att denna översikt är aktuell uppmanades de irländska myndigheterna att inkomma med upplysningar om genomförandet av den irländska ordningen för företagsbeskattning (ICT) 1997. Efter en granskning av denna ordning kom kommissionen i december 1998 fram till att den utgör statligt stöd. De 391 miljoner euro i skatteintäkter som försakades under 1997 innebär inte någon ökning av det totala statliga stödet från den irländska statsbudgeten, men beror på att kommissionen ansåg att en del av denna ordning för företagsbeskattning utgör statligt stöd. Upplysningen om detta belopp stämmer överens med kommissionens begäran att denna översikt för första gången skall inbegripa ett belopp som återspeglar uteblivna skatteintäkter till följd av den irländska ordningen för företagsbeskattning. Eftersom de årliga genomsnitten under den granskade perioden inte kan beräknas utifrån denna siffra och då det bör säkerställas att denna översikt kan jämföras med den sjätte översikten, presenteras denna siffra skild från huvuduppgifterna i denna översikt.

DEL I – STÖD TILL TILLVERKNINGSINDUSTRIN

Stödets omfattning och utveckling

10. I gemenskapen beviljas tillverkningsindustrin mer stöd än någon annan av de branscher som täcks av denna översikt. Under perioden 1995–1997 gick i själva verket 40 % av allt stöd till denna bransch. Analysen av stödet till denna bransch utgör därför en central del av översikten.

Totalt stöd inom gemenskapen

11. Tabell 1 visar de årliga stödbelopp som beviljats tillverkningsindustrin i gemenskapen under perioden 1993–1997.

Tabell 1

Statligt stöd till tillverkningsindustrin i gemenskapen 1993–1997
Årliga värden i fasta priser (1996)

	1993	1994	1995	1996	Miljoner euro 1997
EU 15			40622	36594	35823*
EU 12	44766	41332	39328	35367	34400*

* Exklusive 391 miljoner euro, se punkt 9

Jämfört med de uppgifter som presenterades i den sjätte översikten är siffrorna ovan marginellt högre, vilket återspeglar de revideringar som medlemsstaterna gjort. Siffrorna i tabell 1 bekräftar dock den nedgående tendens som kunnat observeras sedan 1993 när det gäller statligt stöd som beviljas i unionen.

En nedgående tendens kan också observeras när stödet till tillverkningsindustrin, som i tabell 2, uttrycks i procent av förädlingsvärdet och per anställd i branschen⁵.

⁵ Eftersom en liten, men inte exakt kvantifierbar del av stödbeloppen har gått till tjänstesektorn (turism, rådgivningsverksamhet), är det möjligt att redovisade siffror är något överskattade.

Tabell 2

Statligt stöd till tillverkningsindustrin i gemenskapen
Årliga värden under perioden 1993–1997

EU 15/12	1993	1994	1995	1996	1997*
I procent av förädlingsvärdet	- 3.8	- 3.5	3,1 3,2	2,8 2,9	2,5 2,6
I euro per anställd	- 1540	- 1457	1341 1385	1231 1269	1209 1236

* Uppgifterna för 1997 är något underskattade, se punkt 9 till 1996 års priser

Under 1996 sjönk stödnivån i EU 15 för första gången under 3 % av förädlingsvärdet. Minskningen ökade i takt under hela perioden.

Stödbeloppet per anställd inom tillverkningsindustrin i EU 12 sjönk också, från 1 540 euro 1993 till 1 236 euro 1997 (eller 1 209 euro för EU 15).

De i allmänhet lägre siffrorna för EU 15 under perioden 1995–1997 återspeglar det faktum att stödet i de tre nya medlemsstaterna ligger under EU:s genomsnitt.

Jämförelser mellan medlemsstaterna

12. I tabell 3 jämförs de genomsnittliga årliga stödnivåerna inom tillverkningsindustrin mellan medlemsstaterna⁶ under perioderna 1993–1995 och 1995–1997⁷, uttryckt i procent av bruttoförädlingsvärdet och som stödbelopp per anställd inom branschen. Absoluta stödbelopp anges också.

⁶ Tyskland har delats in i ursprungliga och nya delstater för att tydligt visa de olika utvecklingarna i de två tyska regionerna, som kännetecknas av en aldrig tidigare skådad anpassningsprocess då man inför marknadsekonomi i de nya delstaterna.

⁷ Såsom förklarats i punkt 6 ovan kan fördelningar mellan medlemsstaterna bara jämföras på ett tillförlitligt sätt om man använder treårsgenomsnitt som överlappar varandra.

Tabell 3

Statligt stöd till tillverkningsindustrin i gemenskapen
Årliga genomsnitt under perioderna 1993–1995 och 1995–1997

	I procent av förädlingsvärde		I euro per anställd		I miljoner euro	
	1993–1995	1995–1997	1993–1995	1995–1997	1993–1995	1995–1997
Österrike	-	1,5	-	782	-	537
Belgien	2,5	2,4	1376	1382	947	936
Danmark	2,7	3,0	1292	1478	623	725
Tyskland	4,4	3,1	2102	1569	19232	13547
-Gamla delstater	:	:	470	456	3395	3064
-Nya delstater	:	:	8206	5537	15836	10482
Grekland	5,2	5,6	982	1043	619	657
Spanien	2,1	3,0	659	958	1665	2472
Finland	-	1,6	-	965	-	383
Frankrike	2,1	2,0	1074	1077	4401	4284
Irland*	2,4	2,2	1322	1454	329	395
Italien	6,1	5,3	2512	2302	11529	10451
Luxemburg	2,2	2,3	1328	1358	45	46
Nederländerna	1,1	1,2	669	793	585	674
Portugal	2,7	2,8	475	525	495	537
Sverige	-	1,0	-	504	-	394
Förenade kungariket	0,8	0,9	313	381	1339	1640
EU 15	-	2,8	-	1261	-	37680
EU 12	3,5	2,9	1460	1298	41809	36365

* Exklusive den nya ordningen för företagsbeskattning, ICT, se punkt 9
 Genomsnittliga priser under 1996

13. Det genomsnittliga årliga stödet till tillverkningsindustrin i EU 12 uppgick under åren 1995–1997 till cirka 36 miljarder euro, vilket motsvarar en minskning med 13 % jämfört med perioden 1993–1995. För EU 15 uppgår motsvarande siffra för åren 1995–1997 till 38 miljarder euro. När det gäller stödet i förhållande till förädlingsvärdet återfinns de högsta stödnivåerna inom tillverkningsindustrin i Grekland och Italien. Dessa länder ligger fortfarande långt över gemenskapens genomsnitt, även om Italien fortsätter att minska sitt stöd. För första gången sedan perioden 1992–94 ligger stödnivån i Tyskland nära EU:s genomsnitt.

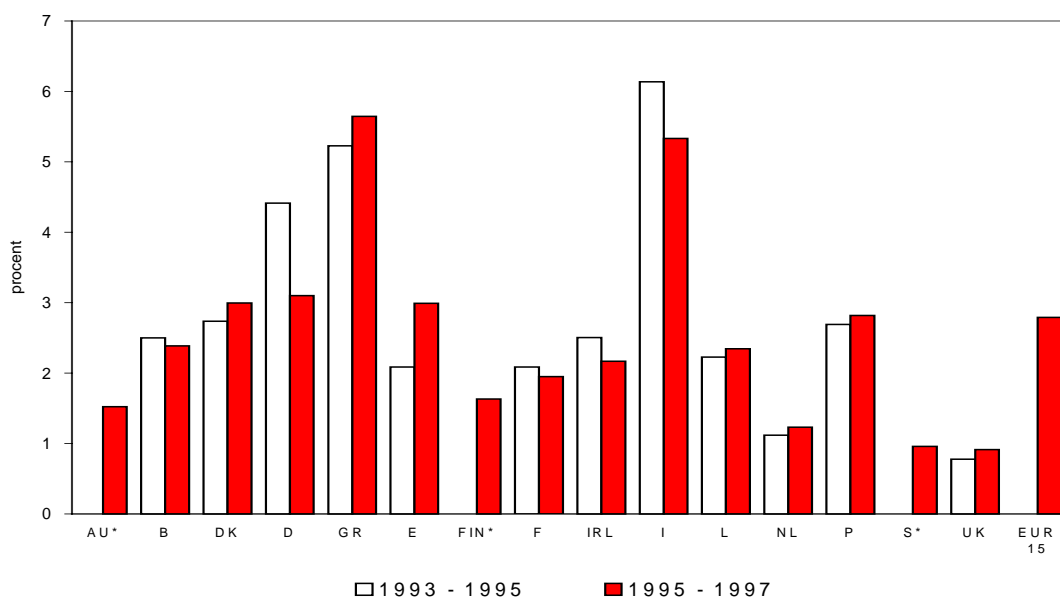
Även om skillnaderna i de absoluta stödbelopp som medlemsstaterna beviljar sina tillverkningsindustrier fortfarande är avsevärda, bör det noteras att skillnaderna i stödnivå uttryckt antingen i procent av förädlingsvärdet eller i euro per anställd minskar. En jämförelse mellan de olika standardavvikelseerna visar en utjämnningstendens i fråga om det stöd som medlemsstaterna beviljar.

Av tabell 3 framgår direkt att den totala minskningen av det absoluta stödet i gemenskapen nästan uteslutande beror på ett minskat stöd i Tysklands

nya delstater, och i mindre mån i Italien. I alla övriga medlemsstater förutom Belgien ökade det totala stödet under perioden 1995–1997 jämfört med 1993–1995, vilket framför allt gäller Spanien. Även om denna tendens på medellång sikt i flertalet medlemsstater kan förebåda ett avbrott i minskningen av det totala stödet till tillverkningsindustrin i EU, visar tabell A1 i bilaga II att den kortsiktiga tendensen mellan 1996 och 1997 är tydligt nedgående.

Figur 1

**Statligt stöd till tillverkningsindustrin
I procent av dess förädlingsvärde (årliga genomsnitt 1993–1995 och 1995–1997)**

* under perioden 1993-1995 var dessa länder fortfarande inte medlemmar i EU

14. Av alla medlemsstater är stödet per anställd högst i Italien, följt av Tyskland, Danmark och Irland. Den extremt höga siffran för de nya tyska delstaterna beror både på de höga stödbelopp som beviljas och på en kraftig minskning av antalet anställda i denna del av Tyskland. Minskningen jämfört med föregående rapporteringsperioder visar att toppen i omstruktureringsprocessen efter den tyska återföreningen 1990 nåddes redan under tidigare granskningsperioder. Samtidigt är stödet per anställd i de ursprungliga delstaterna bland de lägsta i gemenskapen. Gruppen av länder som ger lite stöd består i fallande ordning av Portugal, Sverige och Förenade kungariket.

15. När man granskar de övergripande skillnaderna i gemenskapen utifrån ett sammanhållningsperspektiv, har den uppgående tendens som konstaterades för ett år sedan nu bekräftats. Tabell 3 visar att stödets omfattning i de fyra sammanhållningsländerna har ökat från 7,5 % till 11 % av det totala stödet till tillverkningsindustrin i EU 12. (När uppgifter om den irländska ordningen för företagsbeskattning, ICT, blir känd för en längre tid än ett år kan dessa siffror komma att revideras uppåt). De fyra stora ekonomiernas andel, som låg runt 87 % under perioden 1993–1995, har minskat till cirka 82 % under 1995–1997. I detta sammanhang bör det också noteras att tillverkningsindustrin, förutom att åtnjuta nationellt statligt stöd, också kan omfattas av gemenskapens åtgärder genom strukturfonderna (se bilaga II, tabell A1). De fyra största mottagarna av dessa medel utgörs relativt sett också av sammanhållningsländerna, som kan konstatera att deras relativa stödposition förstärks till en nivå som bättre återspeglar deras svagare samhällsekonomiska situation. Dessa gemenskapsinstruments effektivitet förutsätter dock att de inte motverkas av en oavvägd användning av statliga stödåtgärder.

Stöd till varvsindustrin

16. Inom varvsindustrin, som är en undersektor till tillverkningsindustrin, styrdes stöd under rapporteringsperioden av det sjunde direktivet om stöd till varvsindustrin⁸, som tillämpades från den 1 januari 1991 till den 31 december 1998. Det ersattes då av rådets förordning nr 1540/98.

Tabell 4 visar kontraktsrelaterat driftsstöd som täcker nykonstruktion, ombyggnation och fiskefartyg. Den återspeglar sålunda stöd för vilket kommissionen fastställer tak inom ramen för direktivet om stöd till varvsindustrin. Taket för stödet var enligt det aktuella direktivet 4,5 % av kontraktsvärdet både för fartyg med ett kontraktsvärde på mindre än 10 miljoner euro och för ombyggnationer. För fartyg med ett kontraktsvärde på mer än 10 miljoner euro var motsvarande tak 9,0 %.

Utöver driftsstöd kunde varvsindustrin också få omstruktureringsstöd. Under perioden 1995–1997 gavs omstruktureringsstöd för i genomsnitt 753 miljoner euro per år fördelat mellan Tyskland (318 miljoner euro), Spanien (424 miljoner euro) och Portugal (11 miljoner euro). Under samma period uppgick omstruktureringsstödet i de nya tyska delstaterna till totalt 948 miljoner euro.

⁸ EGT L 380, 31.12.1990.

Den genomsnittliga nivån på det stöd som beviljades denna industri minskade med 16 % från 1 720 miljoner euro under perioden 1993–95 till 1 445 miljoner euro under perioden 1995–97. Om man tittar på stödet till varvsindustrin i förhållande till dess förädlingsvärde kan man konstatera att stödnivån är hög men minskande. Enligt tabell 3 uppgår stödet till tillverkningsindustrin till 3,0 % av dess förädlingsvärde. Inom varvsindustrin uppgick däremot stödet till ungefär 20 % av branschens förädlingsvärde till faktorskostnad under perioden 1995–97, vilket innebär att det sjunkit under 25 % för första gången sedan perioden 1990–92.

Tabell 4

Stöd till varvsindustrin under 1995–1997 i procent av fartygens kontraktsvärden

	1995			1996			1997		
	Små fartyg ¹	Stora fartyg ²	Totalt	Små fartyg	Stora fartyg	Totalt	Små fartyg	Stora fartyg	Totalt
Österrike									
Belgien									
Danmark	4,2	8,3	8,2	4,5	9,0	8,9	4,5	9,0	8,9
Tyskland	4,0	6,5	6,5	4,5	6,7	6,6	4,5	6,4	6,3
Frankrike	0,0	9,0	9,0	0,0	9,0	9,0	0,0	9,0	9,0
Finland							0	5,3	5,3
Spanien	4,3	8,1	7,8	4,3	8,0	7,4	-	-	-
Grekland	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Irland									
Italien	4,5	9,0	8,8	4,5	9,0	8,7	4,5	9,0	8,9
Luxemburg									
Nederländerna	2,9	3,3	3,2	3,1	4,8	3,2	3,2	3,8	3,6
Portugal									
Sverige									
Förenade kungariket	4,3	8,6	8,2	4,3	6,0	6,0	0	8,7	8,7

¹ Små fartyg är fartyg med ett kontraktsvärde på mindre än 10 miljoner euro. För dessa fartyg uppgår det maximala stödet enligt det sjunde direktivet om stöd till varvsindustrin till 4,5 % av kontraktsvärdet.

² Stora fartyg är fartyg med ett kontraktsvärde på mer än 10 miljoner euro. För dessa fartyg uppgår det maximala stödet enligt det sjunde direktivet om stöd till varvsindustrin till 9,0 % av kontraktsvärdet.

- Observera att ett streck anger att information saknas, medan en nolla anger att inget stöd beviljats.

Den genomsnittliga nivån på statligt stöd som under perioden 1993–1995 beviljades europeiska varv för konstruktion av fartyg avsedda för export till utvecklingsländer var nästan identisk med genomsnittet för perioden 1995–1997. Fördelningen per medlemsstat anges i tabell 5.

Tabell 5

Utvecklingsstöd till varvsindustrin enligt beslut av EG 1993–1997

Miljoner euro

	1993	1994	1995	1996	1997
Tyskland	23,13	193,34	107,85	128,94	6,85
Spanien	20,2	0	58,55	33,14	8,63
Nederländerna	0	0	33,95	48,89	5,56
Frankrike	0	0	39,19	0	0
Totalt	43,34	193,34	239,54	210,97	21,04

Stöd till stålindustrin

17. Inom den andra undersektorn till tillverkningsindustrin, stålindustrin, reglerades stöd som gynnade EKSG-produkter under den granskade perioden av de femte och de sjätte gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin från 1991 respektive 1997. Stöd till andra produkter reglerades av 1988 års regelverk för vissa stålprodukter som inte täcktes av EKSG-fördraget.

Tillsammans uppgick dessa två typer av stöd som årliga genomsnitt till cirka 1 130 miljoner euro under perioden 1995–97, vilket innebär en minskning med över 30 % jämfört med den föregående perioden 1993–95, då det årliga genomsnittet uppgick till 1 700 miljoner euro. Dessa siffror inbegriper inte de marginella stödbelopp som beviljats stålindustrin inom ramen för FoTU- och miljöskyddsprogram. Däremot visar de att de stora insatser för omstrukturering och åtföljande kapacitetsminskningar som gjorts sedan 1994 i de nya tyska delstaterna, Spanien, Italien, Portugal, Irland, och Österrike nu nästan är fullbordade.

Stöd till bilindustrin

18. Även om det i EU inte finns några särskilda stödprogram för bilindustrin, presenterar vi i denna översikt statligt stöd som beviljats bilindustrin, vilket vanligtvis utgått i form av regionalt stöd samt stöd för undsättning och omstrukturering. Det stöd som medlemsstaterna beviljar denna industri kontrolleras noga utifrån ett särskilt regelverk. På grund av det mycket ringa antalet fall är det i nuläget ganska svårt att dra några slutsatser om de allmänna tendenserna för detta stöd, även om en jämförelse mellan de två perioderna påvisar en ökning med 24 % från 1 174 miljoner euro till 1 450 miljoner euro.

Tabell 6

**Statligt stöd till bilindustrin som godkänts under åren 1993–1997
(Exklusive stöd under de gränser som måste anmälas)**

Miljoner euro

	1993	1994	1995	1996	1997
Österrike	-	-	0	10	26
Belgien	0	0	32	0	0
Tyskland	106	298	3	340	59
Spanien	43	36	318	202	1
Finland	-	-	0	0	6
Frankrike	31	0	0	83	6
Italien	0	227	0	0	109
Nederländerna	0	0	7	0	6
Portugal	0	0	0	103	0
Sverige	-	-	0	0	1
Förenade kungariket	62	12	0	72	66
Totalt	241	573	360	810	280

Utländska direktinvesteringar

19. Statliga åtgärder som syftar till att främja utländska direktinvesteringar kan utgöra statligt stöd. De kan dock också vara förenliga med det allmänna samhällsintresset om de främjar den europeiska industrins konkurrenskraft, t.ex. genom att främja små och medelstora företags utveckling, eller bidrar till andra gemenskapsmål såsom omvandlingsekonomiernas anpassning eller den ekonomiska utvecklingen i tredje världen. Sedan 1993 har medlemsstaterna föreslagit ett litet antal program som haft detta särskilda mål. De har därför godkänts av kommissionen. Den gradvis växande mängden information från medlemsstaterna har gjort det möjligt att för första gången presentera en preliminär överblick över det totala statliga stöd som ges i EU i detta syfte. De aktuella stödprogrammen vänder sig bara till små och medelstora företag, men de har en världsomspännande geografisk täckning för att svara inte bara mot behovet att stärka stödet till de viktigaste sysselsättningskällorna i unionen, utan också mot behovet att göra det lättare för dessa företag att vidga sina vyer. Även om mer detaljerad information kommer att ges i kommande översikter, kan man redan nu notera den gradvisa minskningen av användningen av garantier inom detta område.

Tabell 7

Statligt stöd till utländska direktinvesteringar som gjorts av små och medelstora företag under åren 1993–1997

miljoner euro

	1993	1994	1995	1996	1997
Bidrag	15,9	21,7	23,4	24,4	0,7
Lån			1,6	0,7	0,6
Garantier	1,1	2,5	8,3	11,4	28,0
Totalt	17,0	24,2	33,3	36,5	29,3

Olika typer av stödinstrument

20. I tabell 8 ges en överblick över användningen av olika typer av stöd i medlemsstaterna.

Tabell 8

Statligt stöd till tillverkningsindustrin 1995–1997
Fördelning mellan olika typer av stöd

procent

	TYP AV STÖD						TOTALT
	Grupp A		Grupp B	Grupp C		Grupp D	
	Bidrag	Skatte- lättnader	Tillskott av aktiekapital	Mjuka lån	Uppskjuten skatt	Garantier	
Österrike	79	0	0	15	0	7	100
Belgien	57	33	1	4	0	4	100
Danmark	84	9	0	6	0	1	100
Tyskland	53	14	1	24	2	5	100
Grekland	96	0	0	4	0	0	100
Spanien	88	0	3	9	0	0	100
Finland	83	3	0	13	0	1	100
Frankrike	30	40	14	10	1	5	100
Irland*	93	0	0	1	0	5	100
Italien	50	41	5	4	0	0	100
Luxemburg	92	6	0	2	0	0	100
Nederländerna	70	23	0	4	0	2	100
Portugal	41	56	0	3	0	0	100
Sverige	66	16	2	16	0	0	100
Förenade kungariket	89	5	0	1	1	4	100
EU 15	56	24	4	13	1	3	100

* Exklusive ICT, se punkt 9

Fördelningen mellan olika stödtyper skilde sig under perioden 1995–1997 inte nämnvärt från den som presenterades i den sjätte översikten, vilken gällde perioden 1994–1996. Bidrag och skattelättnader, som i denna översikt klassificerats som grupp A-åtgärder, är fortfarande den absolut

vanligaste stödformen i gemenskapen. Inom denna grupp tillämpas direkta bidrag oftare än skattelättnader.

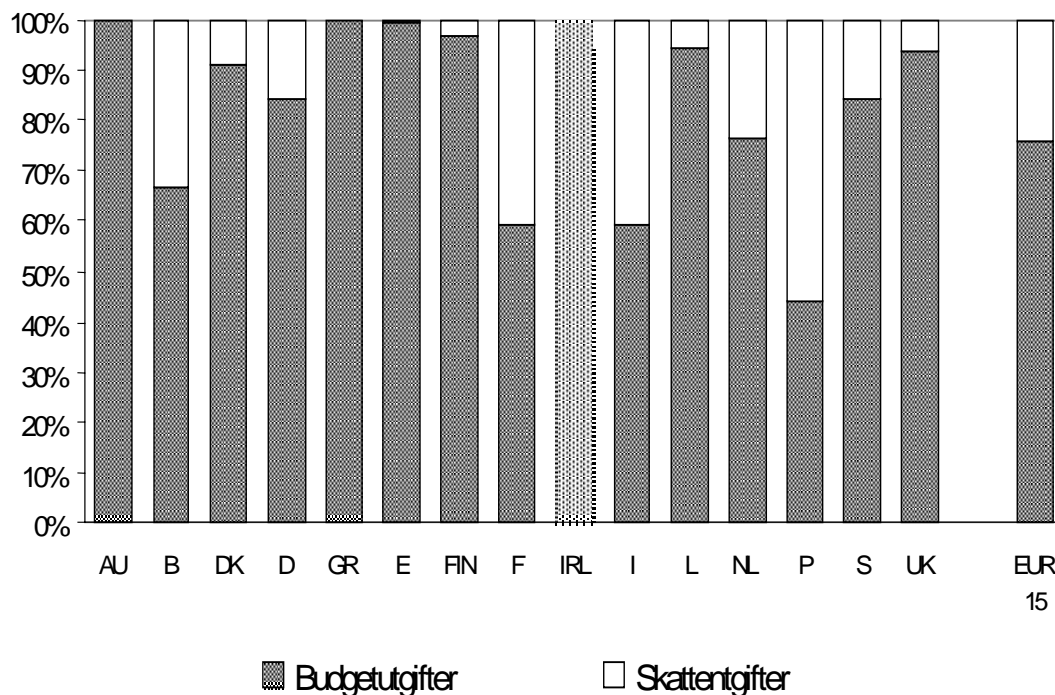
21. Stöd i form av statligt deläggande, det vill säga genom att man skjuter till aktiekapital, vilket klassificeras som grupp B-stöd, utgjorde 4 % av allt stöd till tillverkningsindustrin som beviljats i Europeiska unionen. I en medlemsstat, nämligen Frankrike, är dock statligt deläggande ganska vanligt.
22. Stöd som klassificeras som grupp C-stöd, det vill säga lån med subventionerade räntor och uppskjuten skatt, är en viktig stödform i Tyskland.

Uppskjuten skatt, framför allt i form av påskyndade avskrivningar och skattefria reserver, är den minst använda stödformen i gemenskapen.

23. Användningen av garantier, grupp D, fortsätter att vara ganska begränsad i alla medlemsstater.

Figur 2

**Statligt stöd till tillverkningsindustrin
Fördelning efter skatter och budgetutgifter 1995–1997**

24. Figur 2 visar hur stödet till tillverkningsindustrin fördelar sig mellan olika finansieringsformer. Budgetutgifter, som utgörs av bidrag, tillskott av aktiekapital, mjuka lån och garantier, är den vanligaste finansieringsformen i Europeiska unionen. Detta gäller särskilt Spanien och Österrike, där allt stöd finansieras genom budgeten, samt Finland, Luxemburg och Förenade kungariket, där mer än 90 % finansieras genom budgeten. Skatteutgifter, det vill säga skattelättnader och uppskjuten skatt, används å andra sidan främst i Portugal, men också i Belgien, Frankrike, Irland⁹ och Italien.

Stödets syften

25. Stödet till tillverkningsindustrin klassificeras också efter dess huvudsakliga syften eller efter den undersektor som stödet riktar sig till:

Övergripande syften

- Forskning och utveckling
- Miljö
- Små och medelstora företag
- Handel
- Energibesparingar
- Andra syften (framför allt undsättning och omstrukturering)

Enskilda branscher

- Varvsindustrin
- Stålintustrin
- Andra branscher

Regionala mål

- Regioner som omfattas av artikel 92.3 a
- Regioner som omfattas av artikel 92.3 c

Klassificeringen av stödet är i många fall något slumpartad eftersom det är nödvändigt att bestämma vilket av de syften som en medlemsstat angivit som skall anses vara huvudsyftet. I vissa medlemsstater administreras stöd till forskning och utveckling genom FoTU-program som riktar sig till en viss bransch, medan andra begränsar branschspecifikt stöd till små och medelstora företag etc. Dessutom ger huvudsyftena inte alltid en sann bild av de slutliga mottagarna av stödet: En stor del av det regionala stödet går i

⁹ Se punkt 9.

själva verket till små och medelstora företag, stöd till forskning och utveckling går ofta till enskilda branscher och så vidare.

Följaktligen krävs försiktighet då man drar slutsatser om förskjutningar över tiden från ett syfte till ett annat, och framför allt vid slutsatser om skillnader i fråga om syften mellan olika medlemsstater. Tabell 8a visar hur stödet till tillverkningsindustrin fördelade sig mellan olika syften under perioden 1995–1997, medan tabell 9 visar förändringar över tiden i fråga om de tre huvudsyftena i EU 12.

26. Tabell 9 visar att mer än hälften av stödet till tillverkningsindustrin i unionen under perioden 1995-1997 rörde regionala mål, där huvuddelen av stödet riktar sig till de minst gynnade regionerna, det vill säga regioner som omfattas av artikel 92.3 a¹⁰. Dessa mål inbegriper stöd till de nya tyska delstaterna genom Treuhandanstalt (THA) och dess efterföljare. Om man inte beaktar detta exceptionella stöd skulle det regionala stödet utgöra 51 % av det totala stödet till tillverkningsindustrin (en ökning från 49 % under föregående rapporteringsperiod), varav 40 % för regioner som omfattas av artikel 92.3 a och 11 % för regioner som omfattas av artikel 92.3 c.
27. Stöd som rör övergripande syften är näst vanligast. I denna kategori är stöd till forskning och utveckling¹¹ vanligast, följt av stöd till små och medelstora företag. Stöd med övergripande syften ligger i många fall i gemenskapens intresse, även om det har nackdelen att det ofta är svårt att bedöma dess effekter på konkurrensen då det finns lite eller ingen information om deras återverkningar inom vissa branscher eller regioner.
28. Cirka 12 % av stödet till tillverkningsindustrin i gemenskapen ges till enskilda branscher, varav ungefär hälften går till stål- och varvsindustrin. Med tanke på att dessa branscher är viktiga i regioner som uppfyller kraven för regionalt stöd, bidrar stödet till dessa branscher också till den mer allmänna regionalpolitiken.

10 En förteckning över dessa regioner ges i bilaga I punkt 9.2.

11 Av de skäl som förklaras i bilaga I punkt 11.1, kan siffrorna i fråga om FoTU i tabell 6 vara underskattade.

Tabell 9

Statligt stöd till tillverkningsindustrin 1995–1997
Fördelning efter branscher och funktioner

procent

SEKTORER / FUNKTIONER	AU	B	DK	D	GR	E	FIN	F	IRL	I	L	NL	P	S	UK	EU 15
Övergripande syften	68	47	85	24	0	22	71	57	26	24	27	75	20	29	24	31
Forskning och utveckling	25	13	25	9	0	7	35	28	5	3	7	21	3	9	9	10
Miljö	9	1	13	1	0	1	2	1	0	0	3	9	0	4	0	1
Små och medelstora företag	15	18	4	6	0	9	19	7	14	7	17	3	1	14	9	7
Handel	0	2	7	0	0	0	11	5	1	3	1	3	0	0	5	2
Energibesparingar	1	0	37	2	0	1	3	1	0	1	0	34	1	3	0	3
Andra syften	19	14	0	5	0	3	2	15	5	11	0	4	15	0	0	8
Enskilda branscher	8	22	13	5	0	65	9	9	39	6	2	11	22	18	13	12
Varvsindustrin	0	0	9	4	0	21	7	1	0	2	0	8	3	0	1	4
Övriga branscher	8	22	4	2	0	44	2	8	39	4	2	3	19	18	12	8
Regionala mål	24	30	2	71	100	13	20	34	35	69	71	14	58	53	63	57
Regioner enligt artikel 92.3 c	18	30	2	5	0	8	20	22	0	2	71	14	0	53	39	9
Regioner enligt artikel 92.3 a	7	0	0	66	100	5	0	12	35	67	0	0	58	0	24	48
TOTALT	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Tabell 9a

**Statligt stöd till tillverkningsindustrin under perioderna 1993–1995 och 1995–1997
Fördelning efter huvudsyften**

	Övergripande syften		Enskilda branscher		Regionala mål	
	1993–95	1995–97	1993–95	1995–97	1993–95	1995–97
Österrike		68		8		24
Belgien	46	47	29	22	25	30
Danmark	77	85	21	13	1	2
Tyskland					77	71
- varav THA	16	24	7	5	46	37
Grekland	27	0	16	0	57	100
Spanien	29	22	54	65	17	13
Finland		71		9		20
Frankrike	67	57	11	9	22	34
Irland*	22	26	46	39	32	35
Italien	26	24	13	6	61	69
Luxemburg	29	27	2	2	69	71
Nederländerna	70	75	8	11	22	14
Portugal	23	20	40	22	37	58
Sverige		29		18		53
Förenade kungariket	24	24	11	13	65	63
EU 15	27	31	13	12	60	57

* Exklusive ICT, se punkt 9

29. När det gäller frågan hur stödets fördelning mellan de olika huvudsyftena utvecklats över tiden, kan man konstatera att stöd med övergripande syften har ökat på bekostnad av bransch- och regionalstöd. Om Treuhand räknas bort är det dock bara branschstödet som minskar med tiden, medan både övergripande stöd och regionalstöd ökar.

Statligt stöd av engångskaraktär

30. Genom ovanstående analys av upplysningar om statligt stöd har vi försökt fastställa tendenserna på medellång till lång sikt i EU:s medlemsstater. Dessa upplysningar rör dock inte bara statligt stöd som getts genom olika ramar eller program som främjar övergripande, branschvisa eller regionala mål, utan också stöd som beviljats på tillfälliga grunder, det vill säga utanför sådana ramar och program. Eftersom en analys av stödmyndigheternas tillämpning av finansieringsmekanismer som inte fastställts på förhand belyser mer kortsiktiga krav på den nationella stödpolitiken presenteras stöd av engångskaraktär nedan. Detta ger en tydligare bild både av den aktuella situationen och av bakomliggande

tendenser i unionen. För att ge en fullständig bild nämns också stöd av engångskaraktär inom luftfarts- och finanssektorerna.

31. Huvuddelen av det engångsstödet ges för att omstrukturera eller undsätta företag. Det stöd som beviljas i detta syfte är ojämnt fördelat mellan olika branscher. Exempelvis syftade mer än 50 % av det engångsstöd som beviljats under de båda rapporteringsperioderna till att stödja omstrukturering av företag inom stål- och varvsindustrin. Återstoden syftade nästan uteslutande till att stödja andra undsättnings- eller omstrukturingsåtgärder riktade till cirka 55 företag inom färre än 25 undersektorer till tillverkningsindustrin. Även om det engångsstödet i allmänhet kännetecknas av att det är begränsat till ett relativt litet antal branscher och ofta återspeglar viktiga men övergående strukturella förändringar i begränsade delar av EU:s ekonomi, gynnar det stöd som getts i de nya tyska delstaterna, och som kan anses utgöra omstrukturingsstöd av engångskaraktär, tusentals företag inom en lång rad olika branscher. Denna sistnämnda typ av engångsstöd är därför ganska jämnt fördelat inom tillverkningsindustrin.

Tabell 10

Statligt stöd av engångskaraktär samt Treuhand-stöd* som i medlemsstaterna beviljats tillverknings-, finans- och luftfartssektorerna under åren 1993–1997

	1992		1993		1994		1995		1996		1997	
	Miljoner euro	I % av allt stöd	Miljoner euro	I % av allt stöd	Miljoner euro	I % av allt stöd	Miljoner euro	I % av allt stöd	Miljoner euro	I % av allt stöd	Miljoner euro	I % av allt stöd
Engångsstöd	2422	6	5236	12	4353	11	3352	8	3663	10	3522	10
Treuhand-stöd*	5161	13	8774	20	10918	26	6623	16	4796	13	3602	10
Totalt stöd till tillverkningssektorn In manufact.	39062	100	44797	100	41362	100	39328	100	35341	100	34352	100
Totalt stöd till finanssektorn			795		480		2069		2776		3082	
Totalt stöd till luftfartssektorn			97		1920		1924		974		805	

* Stöd i Tyskland som getts genom Treuhandanstalt (THA) eller Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgaben (BvS)

32. De upplysningar som presenterades i den sjätte översikten antydde att omfattningen av det engångsstöd som beviljats EU:s tillverkningsindustri nådde en topp under 1993–1994. Aktuella upplysningar bekräftar denna tendens. Såsom framgår av tabell 10 minskade det engångsstödet från sin topp på 12 % 1993 till 10 % av stödet till tillverkningsindustrin under de senaste två granskade åren. Om man inbegriper Treuhand-stödet blir fallet från 37 % till 20 % ännu tydligare.

I tabell 11 jämförs det genomsnittliga engångsstödet, inklusive THA, till tillverknings-, finans- och luftfartssektorerna under perioderna 1993-1995 och 1995-1997. Det framgår här att det totala stödet i gemenskapen har minskat med 3,1 miljarder euro till totalt 12,4 miljarder euro.

33. Om man jämför de båda perioderna på medlemsstatsnivå för EU 12, framgår det i tabell 11 tydligt att stödbeloppen bara ökade i Spanien och Frankrike av de åtta länder som hade rapporterat stöd av engångskaraktär. Övriga länder har rapporterat ett minskat stöd av engångskaraktär, och Tyskland uppvisar här den kraftigaste minskningen. Med en minskning på mer än 4 miljarder euro står Tyskland i själva verket för hela den minskning av engångsstödet som kan konstateras i gemenskapen.
34. När det gäller de olika stödformer som används för att ge tillverkningsindustrin stöd av engångskaraktär, utgör bidrag mer än hälften av allt sådant stöd, medan mjuka lån och deläggande/kapitaltillskott stod för 28 % respektive 14 %. Användningen av garantier tycks dock vara låg med cirka 5 %.

Tabell 11

Statligt stöd av engångskaraktär och stöd genom Treuhand (THA) som medlemsstaterna beviljat tillverknings-, finans- och luftfartssektorerna - årliga genomsnitt under perioderna 1993–1995 och 1995–1997

	1993–1995		1995–1997	
	Miljoner euro	Procent	Miljoner euro	Procent
Österrike	-	-	48	0
Belgien	30		3	0
Danmark	0	0	0	0
Tyskland	9865	64	5632	45
Grekland	100	1	0	0
Spanien	726	5	1391	11
Finland	-	-	-	-
Frankrike	2538	16	3372	27
Irland	75	0	37	0
Italien	1813	12	1614	13
Luxemburg	-	-	-	-
Nederländerna	40	-	37	-
Portugal	299	2	261	2
Sverige	-	-	-	-
Förenade kungariket	-	-	-	-
EU 12/15	15487	100	12396	100

Tysklands stöd till de nya delstaterna

35. Under den granskade perioden fortsatte den ekonomiska omvandlingsprocessen i de nya tyska delstaterna. Tysklands återförening är av särskild betydelse för gemenskapens politik inom området statligt stöd. Under perioden 1995–1997 beviljades ett genomsnittligt årligt stöd på 10,5 miljarder euro till tillverkningsindustrin i de nya delstaterna. Även om detta stöd är omfattande, har det minskat avsevärt jämfört med perioden 1993–1995, då motsvarande siffra var 16 miljarder euro. Dessutom åtföljdes denna minskning av ett minskat stöd i de ursprungliga tyska delstaterna. Detta stöd har minskat från 3,4 miljarder euro under perioden 1993–1995 till rekordlåga 3 miljarder euro under perioden 1995–1997. Denna minskning bekräftar den tyska regeringens fortsatta åtagande att stödja de nya delstaterna utan att öka det totala stödet i Tyskland. I tabell A3 i bilaga II visas hur stödet till de nya delstaterna fördelar sig mellan de olika stödformerna.

I samband med privatiseringen av tidigare statligt ägda företag beviljades under den granskade perioden också stöd genom Treuhandanstalt (THA), det statliga holdingbolag som skapats för att administrera, anpassa och privatisera tidigare östtyska offentliga företag, och dess efterföljare, Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgaben (BvS). Enligt kommissionens beslut från 1991, 1992 och 1995 om THA:s interventioner, utgjorde vissa av dessa statligt stöd. Detta var vanligtvis fallet när THA utfärdade garantier för lån som banksektorn beviljat THA:s företag med vanligtvis dålig lönsamhet till marknadsränta. På samma sätt lånade THA själv till marknadsränta för att sedan bevilja sina egna företag lån till samma ränta.

Under den period som täcks av denna översikt, inklusive 1996 och 1997 när de sedvanliga reglerna för statligt stöd var tillämpliga, beviljade THA/BvS garantier på i genomsnitt 1 942 miljoner euro per år och lån på i genomsnitt 12 020 miljoner euro per år. På grundval av sina tidigare erfarenheter anser kommissionen att 20 % av dessa belopp kan betraktas som stöd, och inbegrips sålunda i denna översikt.

DEL II – STÖD TILL JORDBRUKSSEKTORN

36. Inom sektorer såsom jordbrukssektorn, där gemenskapen driver en väl utarbetad politik, fastslås gränserna för statligt stöd i högre grad genom denna gemensamma politik. Även om artiklarna 92-94 i EG-fördraget i princip är tillämpliga inom jordbrukssektorn, anges sålunda i artikel 42 att den mån i vilken dessa artiklar skall tillämpas inom jordbrukssektorn beslutas av rådet. Rådet har därmed begränsat medlemsstaternas frihet att bevilja statligt stöd inom vissa politikområden:

- i) Marknadsstöd för flertalet jordbruksprodukter (rådets förordningar om gemensam organisation av olika marknader).

Stöd där man använder sig av gemenskapens resurser (dvs. EUGFJ) kan bara betalas ut på grundval av rådets bestämmelser, som bland annat inbegriper ett gemensamt system för interventionsköp och exportbidrag samt, efter reformbesluten i maj 1992, kompensationsbetalningar inom olika sektorer för obligatorisk avställning av odlingsarealer.

- ii) Stöd till förbättring av jordbruksstrukturens effektivitet (rådets förordning (EEG) nr 950/97).

Stöd som rör produktiva investeringar i jordbruksföretag styrs i hög grad av bestämmelserna i ovannämnda förordning och finansieras delvis av gemenskapen.

37. Rapporteringen från jordbrukssektorn har förbättrats jämfört med föregående översikter. Även om flera medlemsstater under senare tid inte har lämnat någon uttömmande information om sina stödutgifter inom denna sektor i enlighet med resolutionen från företrädare för medlemsstaternas regeringar vid rådets 306:e möte den 20 oktober 1974, inkommer de regelbundet med upplysningar om nationella budgetutgifter. I denna översikt har därför denna typ av upplysningar inbegripits för samtliga medlemsstater.

I tabell 12 presenteras de årliga genomsnittliga budgetutgifterna inklusive direkta betalningar, minskade ingående kostnader och allmänna tjänster på gemenskapsnivå.

Tabell 12

Genomsnittliga årliga nationella budgetutgifter för jordbruket i EU 12 och EU 15 under perioderna 1993–1995 och 1995–1997

	1993-1995	1995–1997
EU 15		13 129
EU 12	10 772	9 658

Miljoner euro

38. Det kan noteras att begreppet totala nationella utgifter innefattar enskilda stödkategorier, som kan ha olika betydelse för konkurrenspolitiken. Det kan därför hävdas att stöd till åtgärder såsom produktiva investeringar och reklam med större sannolikhet kan få effekter på handeln än stöd som bara syftar till att kompensera aktörerna för de tjänster som tillhandahålls, till exempel tillträde till landsbygden, eller stöd för att kompensera för den ekonomiska bördan efter naturkatastrofer. Ett i stort sett liknande argument kan gälla stöd som finansieras med vissa skattelikhande avgifter, där den ekonomiska bördan helt hamnar hos mottagarna själva, trots att detta stöd rent juridiskt betraktas som statligt stöd.

För detaljerad information om karaktären hos och omfattningen av det totala stöd som beviljas jordbrukssektorn i gemenskapen, se kommissionens årliga publikation "Jordbrukets situation i Europeiska unionen".

DEL III – STÖD TILL FISKERISEKTORN

39. Inom fiskerisektorn styrs beviljandet av nationellt stöd i hög grad av den gemensamma fiskeripolitikens utveckling och gränser. Det bidrar därmed till att förverkliga gemensamma mål. Vid eventuella slutsatser grundade på kvantifieringar av det nationella stödet måste man därför inte bara beakta stödets effekter på konkurrensen, utan också dess effekter på strävan efter det gemensamma målet att skapa de förutsättningar som krävs för att säkerställa fiskerisektorns lönsamhet och framtid.
40. Fiskemarknaden organiseras därför för att stabilisera priser och skapa en gemensam marknad. Reglerna för fiske syftar till att använda tillgängliga bestånd på bästa möjliga sätt samt till att bevara dessa på en optimal nivå, samtidigt som man säkerställer en relativt stabil tillgång till bestånden för fiskare. Vid sidan av dessa åtgärder har man ingått långsiktiga internationella avtal för att bevara eller utöka tillträdet till bestånd utanför gemenskapens vatten. Genom att införliva strukturella aspekter på fiskerisektorn i strukturfonderna försöker man dessutom säkerställa den strukturella anpassning som krävs för att nå målen för den gemensamma fiskeripolitiken. Detta förutsätter att åtgärder inom sektorn är förenliga med målet att skapa en jämvikt mellan bestånden och nyttjandet av dessa. Statligt stöd kan därför bara motiveras när det beviljas enligt målen för denna politik.
41. Reglerna för statligt stöd till denna sektor härrör från utvecklingen av den gemensamma fiskeripolitiken. Kriterier och arrangemang angående gemenskapens strukturella stöd till fiskeri- och vattenbrukssektorn samt angående bearbetning och saluföring av produkter från sektorn har fastställts i rådets förordningar 1624/95¹², 2719/95¹³, 965/96¹⁴ och 25/97¹⁵ om ändring av förordning (EG) nr 3699/93. Dessa har sedan samlats i rådets förordning 2468/98¹⁶. Parallellt med att utveckla den gemensamma fiskeripolitiken har man utvecklat riktlinjer för att granska

12 EGT L 155, 6.7.1995, s.1.

13 EGT L 283, 25.11.1995, s.3.

14 EGT L 131, 1.6.1996, s.1.

15 EGT L 6, 10.1.1997, s.7.

16 EGT I 312/, 20.11.1998, s.19.

statligt stöd till fiskerisektorn. Det är genom denna ram som kommissionen administrerar undantag från den princip att statligt stöd är oförenligt med den gemensamma marknaden (artikel 92.1 i EG-fördraget) som fastställs i artiklarna 92.2 och 92.3 i fördraget samt i sekundärlagstiftningen. De senaste riktlinjerna antogs 1997¹⁷ och ersatte dem från 1994. Med tanke på den aktuella översynen av gemenskapens strukturfonder, inklusive Fonden för fiskets utveckling (FFU), kommer riktlinjerna i en nära framtid att ses över på nytt.

Dessa regler rör alla åtgärder som medför någon som helst form av ekonomisk fördel som direkt eller indirekt finansieras genom en offentlig budget (nationell, regional, provinsiell, departemental eller lokal). Statligt stöd får bara beviljas om det är förenligt med målen för den gemensamma fiskeripolitiken. Stödet får inte ha några beskyddande effekter: Det skall syfta till att främja en rationell och effektiv produktion och saluföring av fiskeprodukter på ett sätt som främjar och påskyndar industrins anpassning till nya förhållanden.

Mer konkret måste stödet inbegripa utvecklings- och anpassningsincitament som inte kan tillhandahållas under marknadens normala förhållanden till följd av sektorns bristande flexibilitet och aktörernas begränsade ekonomiska resurser. Stödet måste leda till bestående förbättringar, så att branschen kan fortsätta att utvecklas enbart på grundval av sina egna marknadsintäkter. Stödets varaktighet måste därför begränsas till den tid som krävs för att åstadkomma eftersträvade förbättringar och anpassningar.

Följaktligen gäller följande principer:

– Det statliga stödet får inte motverka tillämpningen av reglerna för den gemensamma fiskeripolitiken. Framför allt är stöd till export eller handel med fiskprodukter inom gemenskapen oförenligt med den gemensamma marknaden.

¹⁷ EGT C 100, 27.3.1997.

– De aspekter på den gemensamma fiskeripolitiken som inte kan anses vara fullständigt reglerade, vilket framför allt gäller strukturpolitiken, kan fortfarande berättiga till statligt stöd förutsatt att detta stöd uppfyller målen för de gemensamma reglerna, så att de inte motverkar eller kan störa eftersträlvade effekter. Stödet skall därför i tillämpliga fall ges genom de olika program som föreskrivs i gemenskapens regler.

– Statligt stöd som ges utan några skyldigheter från mottagarnas sida och som syftar till att förbättra förutsättningarna för ett företag och öka dess likviditet, eller som beräknas utifrån producerad eller saluförd kvantitet, produktpriser, producerade enheter eller produktionsmedel, och som kan komma att minska mottagarens produktionskostnader eller förbättra dennas intäkter, utgör driftsstöd och är därmed oförenligt med den gemensamma marknaden. Kommissionen granskar sådant stöd i varje enskilt fall, och det kan, om det är direkt kopplat till en omstruktureringsplan, vara förenligt med den gemensamma marknaden.

42. I tabellerna 13 och 14 redovisas nationellt stöd och gemenskapens interventioner till förmån för gemenskapens fiskeflotta, saluföring av fiskeprodukter och det första förädlingsledet för dessa produkter. Vid tidpunkten för publiceringen av denna översikt fanns fullständiga uppgifter för 1997 ännu inte tillgängliga, varför de nya riktlinjernas effekter kommer att bli synliga först i nästa översikt.

Tabell 13

Statligt stöd till fiskerisektorn i procent av sektorns bruttoförelingsvärde beräknat på grundval av fångstkvantiteter och genomsnittspriser under perioderna 1992–1994 och 1994–1996

	procent	
	1992 – 1994	1994 – 1996
Österrike		
Belgien	3,0	2,0
Danmark	4,0	2,0
Tyskland	13,2	14,6
Grekland	0,2	0,1
Spanien	6,0	3,0
Finland		17,8
Frankrike	3,7	4,1
Irland	9,3	8,4
Italien	8,4	8,4
Luxemburg		
Nederländerna	8,9	9,5
Portugal	2,4	2,2
Sverige		8,2
Förenade kungariket	4,1	3,2
EU 12/15	5,6	4,9

* Det förädlingsvärde som använts inbegriper inte förädlingsindustrin och produktion på land

Tabell 14

Gemenskapens interventioner inom fiskerisektorn inom ramen för den gemensamma organisationen av marknaden och strukturpolitiken 1992–1997

	Miljoner euro					
	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Garanti-fonden	32,1	32,4	35,5	39,4	34,1	33,5
Fonden för fiskets utveckling	358,4	401,8	403,5	480,7	475,1	390,4

DEL IV – STÖD TILL KOLINDUSTRIN

43. Sedan 1965 har EKSG-myndigheten/kommissionen vid flera tillfällen fastställt regler för att förena statligt stöd till kolindustrin med målen i fördraget. Varje nytt regelverk för detta stöd har skräddarsyttts efter den allmänna ekonomiska utvecklingen och, framför allt, efter energi- och kolmarknadens utveckling i gemenskapen. Under de två perioder som täcks av denna översikt reglerades stödet till kolindustrin vad gäller EKSG-produkter genom kommissionens beslut 2064/86/EKSG och 3632/93/EKSG, som antagits med artikel 95 i EKSG-fördraget som rättslig grund. Det förstnämnda beslutet löpte ut den 31 december 1993 och det sistnämnda kommer att löpa ut den 23 juli 2002, det vill säga samma dag som själva EKSG-fördraget löper ut.

Enligt 1986 års beslut skulle driftsstöd, övertagna förpliktelser och sociala program anmälas till kommissionen. Varken övertagna förpliktelser eller sociala program var dock enligt beslutet föremål för ett officiellt godkännande om:

– För övertagna förpliktelser: beviljade stödbelopp inte översteg de övertagna förpliktelsernas faktiska belopp.

– För sociala program: beviljade stödbelopp medförde att förhållandet mellan åtagandet per sysselsatt gruvarbetare och förmånerna per mottagande person hamnade på samma nivå som inom andra branscher. Om detta villkor inte var uppfyllt godkändes de belopp som översteg taket uttryckligen genom särskilda beslut.

Enligt bestämmelserna i 1993 års beslut blev övertagna förpliktelser en integrerad del av förfarandet för godkännande och framgår i texten till de olika besluten. Detta motiverades med att dessa skulder utgör kostnader som var en del av driftskostnaderna i det förflutna. Sociala program har fortsatt att behandlas som tidigare och framgår normalt inte i besluten. Sedan 1994 ingår därför övertagna förpliktelser i kommissionens årsrapporter om stöd till kolindustrin, medan sociala stöd däremot inte gör det.

I gemenskapens nya rambeslut 3632/93/EKSG om statligt stöd till kolindustrin har man skärpt definitionen av stöd till denna bransch så att det inbegriper

– varje direkt eller indirekt åtgärd eller stöd från myndigheternas sida som rör produktion, saluföring eller extern handel som, även om det inte belastar någon offentlig budget, innebär en ekonomisk fördel till företag inom kolindustrin genom att minska de kostnader de normalt skulle tvingas bära,

– avgifter som gjorts obligatoriska genom ett statligt ingripande och som direkt eller indirekt gynnar kolindustrin,

– inslag av stöd i finansieringsåtgärder, som inte kan betraktas som riskkapital, som medlemsstaterna vidtar till förmån för företag inom kolindustrin med en lönsamhet som ligger under vad som är normalt i en marknadsekonomi.

För att öka öppenheten infördes också krav på att medlemsstaterna måste uppföra stöd i sina nationella, regionala eller lokala budgeter eller styra det genom helt likvärdiga mekanismer. Dessutom måste allt stöd till kolindustrin redovisas som en särskild intäktspost, skild från omsättningen, i deras resultaträkning.

44. Slutligen definierades driftsstöd som skillnaden mellan produktionskostnader och det försäljningspris som fritt överenskommit mellan avtalsparterna mot bakgrund av de villkor som gäller på världsmarknaden. I det nya beslutet stipuleras att de arrangemang som gällde den 31 december 1993, enligt vilka stöd som beviljats i enlighet med bestämmelserna i beslut 2064/86/EKSG och som är kopplat till arrangemang mellan producenter och konsumenter enligt undantag i artikel 85.3 i EG-fördraget eller som beviljats enligt artikel 65 i EKSG-fördraget, måste ändras senast den 31 december 1996, så att de blir förenliga med bestämmelserna i det nya beslutet 3632/93/EKSG. För Tyskland och Spanien kan detta i framtiden leda till ett ökat stöd eftersom deras prispreferenssystem för kol har avskaffats.

45. Kommissionens båda beslut möjliggjorde stöd till ytterligare omstruktureringar, moderniseringar och rationaliseringar inom kolindustrin i syfte att öka dess konkurrenskraft. Huvuddelen av kolproduktionen i gemenskapen kan dock inte hävda sig mot importen från tredje land, trots en avsevärt ökad produktivitet och stora personalminskningar inom branschen. Många av de åtgärder som vidtagits har syftat till att stödja en diversifiering av energiutbudet och energileverantörerna, inklusive nationella energiresurser. Med tanke på att världsmarknaden för kol är stabil med ett rikligt utbud från en rad olika källor också på lång sikt och då efterfrågan på kol ökar, är risken för ett långvarigt försörjningsavbrott dock minimal, även om den inte kan uteslutas helt.

Även om fortsatta omstruktureringar och nedläggningar är oundvikliga måste man därför se till att minimera de sociala och regionala konsekvenserna av dessa förändringar, och principen om ekonomisk och social sammanhållning måste beaktas. Då gemenskapen driver sin politik i syfte att kontrollera stödet till denna bransch måste den därför även fortsättningsvis beakta den prekära sociala situationen i gruvregionerna och, när det gäller kolindustrins anpassning, också behovet att uppfylla allt hårdare miljönormer.

46. I tabell 15 redovisas stödet till kolindustrin fördelat mellan stöd som inte går till pågående produktion och stöd som beviljats pågående produktion. Det sistnämnda uttrycks i euro per sysselsatt inom kolindustrin och som andel av det totala stödet till branschen. I de två viktigaste kolproducerande medlemsstaterna minskade stödbeloppen per person något jämfört med föregående rapporteringsperiod. Utöver dessa minskningar kan man notera en gradvis minskning av det totala stödet från nuvarande (1997) 5 000 miljoner euro till cirka 2 700 miljoner euro år 2005 enligt en aktuell överenskommelse i Tyskland. Den aktuella minskningen i Frankrike beror på att det stöd som under 1997 anmäldes till kommissionen fortfarande håller på att granskas och därför inte har inbegripits. Det bör dock noteras att kolbrytningen i Frankrike håller på att avvecklas och förväntas upphöra helt under år 2005. Efter att ha stoppat allt stöd till pågående produktion under perioden 1990–1992 beviljade Förenade kungariket ett mindre belopp till pågående produktion fram till 1995 då man genomförde drastiska

omstruktureringar av kolindustrin innan den privatiserades. I Belgien stängde den sista kolgruvan sommaren 1992 och i Portugal lades den sista gruvan ner i slutet av 1994.

47. För att kunna jämföra de två perioderna 1993–1995 och 1995–1997 på likvärdiga grunder inbegriper siffrorna i tabell 15 inte längre de 8 600 miljoner euro som under 1993 beviljades för sociala program till stöd för förtidspensioneringar.

Den del av återstående stöd som gick till pågående produktion höll sig konstant kring 77–78 % under de båda perioderna. Det genomsnittliga produktionsstödet per sysselsatt inom kolindustrin föll dock från 40 000 euro under 1993–1995 till 37 800 euro under 1995–1997.

På samma sätt minskade det stöd som inte utgjorde produktionsstöd från ett årsgenomsnitt på 1 930 miljoner euro under den första perioden till 1 780 miljoner euro under den andra. Dessa genomsnitt kommer att öka något då kommissionen väl godkänt 1997 års franska stöd.

Tyskland och Spanien tillämpade i många år ett prisreferenssystem för kol som innebar att de inhemska priserna oräknat subventioner låg avsevärt högre än världsmarknadspriserna. Även om en sådan åtgärd har liknande effekter som stöd återspeglas den inte i de vanliga indikatorer som visas i tabell 15. Siffrorna måste därför betraktas som en överblick och inte som en verklig indikator på det skydd som stödet ger. Kapitaltillskott, som kan utgöra stöd, ingår inte heller i dessa siffror. Vidare beaktas inte kontrakt om försäljning av kol till offentliga företag (t.ex. för att generera el) som kan innehålla inslag av stöd om priset överstiger världsmarknadspriset.

De konstaterade stödbeloppen är höga inom kolindustrin. Konkurrensen inom branschen fortsätter att snedvridas, och man kan inte bortse från stödets effekter på andra marknader, särskilt inte som konkurrensfrågan blir allt viktigare då dessa marknader integreras på den gemensamma marknaden. Gemenskapens uttalade vilja att avreglera energimarknaderna innebär att det blir allt viktigare att kommissionen för en strikt politik för att kontrollera stödet till denna bransch.

Tabell 15

Statligt stöd till kolindustrin under perioderna 1993–1995 och 1995–1997
(exklusive 1993 års sociala stöd)

	Årligt genomsnittligt stöd som inte utgör produktionsstöd** (i miljoner euro)		Årligt genomsnittligt produktionsstöd			
	1993–1995*	1995–1997	1993 – 1995*		1995 – 1997	
			euro per anställd	i % av allt stöd	euro per anställd	i % av allt stöd
Belgien	3					
Tyskland***	190	211	57 417	97	55 291	96
Spanien	162	296	21 683	81	19 158	72
Frankrike****	710	405	11 901	21	3 543	11
Portugal	2	1	5 795	60		
Förenade kungariket	863	868	419	1		
TOTALT	1930	1780	40 054	78	37 824	77

* i 1996 års priser.

** Enligt kommissionens beslut 3632/93/EKSG från 1994 inbegriper kommissionen inte längre stöd för att finansiera sociala förmåner i sin årsrapport om stöd till denna bransch.

*** 1994 års siffror angående produktionsstöd i Tyskland inbegriper en särskild ekonomisk åtgärd motsvarande 5 350 miljoner DEM för att reglera kompensationsfondens skulder per den 31 december 1993.

**** Den franska regeringen har anmält 1997 års stöd, men kommissionen håller fortfarande på att granska detta.

DEL V – STÖD TILL TRANSPORTSEKTORN

48. Även om transportsektorn inte är undantagen från de allmänna bestämmelserna om statligt stöd, innehåller fördraget särskilda regler för denna sektor (artiklarna 77 och 80). I artikel 129b i EG-fördraget anges dessutom att gemenskapen skall bidra till att upprätta och utveckla transeuropeiska nät inom ramen för öppna och konkurrensutsatta marknader för att stärka den inre marknaden samt den ekonomiska och sociala sammanhållningen.
49. En viktig del av gemenskapens politik består i att öppna tillträdet till transportmarknaderna med beaktande av varje transportsätts särskilda karaktär. Operatörer inom luftfart, sjöfart och vägtransporter i gemenskapen har nu full frihet att tillhandahålla tjänster. Cabotage är redan avreglerat på inre vattenvägar, och åkerier och, sedan januari 1999, även färjerederier åtnjuter allt större rättigheter. För järnvägsoperatörer är möjligheterna mer begränsade, men kommissionen strävar efter att utvidga dessa.
50. Öppna och konkurrenskraftiga marknader utesluter emellertid inte offentliga interventioner, särskilt inte när dessa anses ligga i det allmänna intresset eller syftar till att uppnå målen för den gemensamma transportpolitiken. Eftersom offentliga interventioner, eller mer specifikt statligt stöd, kan missbrukas för att skydda företag från marknadskrafterna och underminera det mål om bättre och billigare tjänster som avregleringen av transportmarknaderna är tänkt att främja, krävs en strikt kontroll av sådant stöd. Det är å andra sidan också nödvändigt att säkerställa att denna kontroll inte av misstag motverkar målen för den gemensamma transportpolitiken.
51. Kommissionens kontroll av statligt stöd inom transportsektorn är mer komplex än inom vissa andra sektorer. Denna komplexitet beror på behovet att inte bara beakta fördragets allmänna krav för statligt stöd, utan också de artiklar i fördraget som särskilt rör stöd till transportsektorn. Kommissionen beaktar här den grad av liberalisering som uppnås genom de olika transportsätten, det ökade antalet konkurrenter som kan påverkas negativt av orättvisa statliga

stödåtgärder, den ifrågavarande marknadens strategiska och ekonomiska betydelse samt sist men inte minst företagets behov av tydlighet och rättssäkerhet.

52. Ytterligare förbättringar av kontrollen av statligt stöd är under utarbetande. Efter att de reviderade riktlinjerna för statligt stöd till sjöfartssektorn godkänts, överväger kommissionen nu hur gemenskapens sekundärlagstiftning om statligt stöd inom sektorn för landtransporter (förordningarna (EEG) nr 1107/70 och (EEG) nr 1191/90) skall ändras för att den skall bli tydligare och mer systematisk.

Nedan presenteras situationen inom var och en av de mycket olika europeiska transportsätten fram till slutet av 1997. En sammanfattning av det stöd som beviljats denna bransch från 1993 ges i tabell 17, där man kan studera bidraget från de flesta av transportsektorns undersektorer till den totala minskningen.

Luffart

53. Efter att tidigare ha varit skyddad har denna sektor gradvis avreglerats. Avregleringen fullbordades i april 1997, då de sista begränsningarna gällande cabotagetrafik avskaffades. För att anpassa sig till de nya betingelserna har många flygbolag satt i gång större omstruktureringsprogram. Stödet till luffartssektorn, vilket nästan uteslutande var av engångskaraktär, ökade fram till 1994 för att sedan minska. Under perioden 1993–1995 uppgick stödet i genomsnitt till 1 315 miljoner euro per år, medan det för den senaste rapporteringsperioden, 1995–1997, uppgick till 1 235 miljoner euro per år. Det genomsnittliga stödet beräknas ligga kvar över 1000 miljoner euro även under 1998, varefter man väntar en avsevärd minskning på grund av att de flesta flygbolagen genomfört omstruktureringsprocessen. Dessa siffror bekräftar den övergående karaktär hos stödet till flygbolagen som påtalades i föregående översikt: Stödet har utgjort en del av de stora strukturella förändringarna inom sektorn. Trots ett minskat stöd till andra sektorer motsvarar stödet till denna sektor fortfarande bara 1,5 % av allt stöd eller 3 % av stödet till tillverkningsindustrin. För att skärpa sin kontroll antog kommissionen

1994 strikta riktlinjer¹⁸ om statligt stöd till luftfartssektorn, vilka framför allt stärker principen om att ett stöd skall beviljas endast en gång.

Järnvägar

54. År 1996 antog kommissionen vitboken "En strategi för vitalisering av gemenskapens järnvägar", där man också tog upp frågan om järnvägarnas finansiering och allmänt fastställde det tillvägagångssätt kommissionen kommer att iaktta då den analyserar stöd till denna sektor. Kommissionens mål är att gradvis skapa ett system där den enda offentliga finansieringen av järnvägarna kommer att ske i form av finansiering av infrastrukturer eller kompensation för trafikplikt, eller utgör en del av en övergripande omstruktureringsplan som syftar till att återskapa järnvägsbolagens ekonomiska lönsamhet. I tabell 16 redovisas stödet till järnvägarna i procent av sektorns förädlingsvärde.

¹⁸ Tillämpning av artiklarna 92 och 94 i EG-födraget samt artikel 61 i EES-avtalet på statligt stöd inom luftfartssektorn (EGT C 350, 10.12.1994, s.5).

Tabell 16

Statligt stöd till järnvägar i procent av förädlingsvärdet hos transporttjänster i inlandet* 1993–1995, 1995–1997

	1993 – 1995		1995 – 1997	
	Totalt stöd	varav enligt förordning 1191/69	Totalt stöd	varav enligt förordning 1191/69
Österrike**			13,0	8,6
Belgien	39,6	8,5	36,4	8,0
Danmark	11,7	i.u.	8,9	i.u.
Tyskland	50,4	16,2	41,9	16,0
Grekland**	15,4	i.u.	15,5	i.u.
Spanien*	22,8	3,2	18,6	3,2
Finland			1,4	0,8
Frankrike**	25,7	5,8	25,6	5,6
Irland	21,4	10,8	20,1	11,7
Italien*	24,0	3,4	19,8	2,4
Luxemburg***	60,3	33,2	8,4	5,7
Nederländerna	17,6	4,9	17,5	2,0
Portugal	6,7	4,1	4,4	3,3
Sverige			27,7	i.u.
Förenade kungariket	8,5	8,2	10,3	10,0
EU 12			22,7	i.u.
EU 15	26,7	i.u.	23,5	i.u.

* Stöduppgifterna uttryckta som procent av förädlingsvärdet hos transporttjänster i inlandet eftersom det inte finns några särskilda uppgifter om järnvägar.

** 1997 års uppgifter utgör skattningar.

*** En avsevärd del av utgifterna enligt förordning 1191/69 i denna medlemsstat rörde pensioner.

55. När det gäller EU 12 har stödet minskat i åtta medlemsstater, med den största minskningen i Luxemburg. Notera att jämförelser mellan medlemsstaterna bör göras med försiktighet då vissa uppgifter utgör skattningar, eftersom de senaste siffrorna angående förädlingsvärdet inte alltid fanns tillgängliga. Kommissionen har en positiv inställning till offentliga och privata investeringar i infrastruktur för att utveckla det transeuropeiska nätet. I detta syfte godkände kommissionen statliga stödåtgärder i samband med förverkligandet av höghastighetslinjen Paris-Bryssel-Köln-Amsterdam-London, som är ett av de 14 prioriterade projekten för att utveckla de transeuropeiska näten.

Sjöfart

56. Det totala stöd som kommissionen under den granskade perioden godkände enligt de tidigare riktlinjerna uppgick till 1 428 miljoner euro. Under den granskade perioden fick kommissionen vid några tillfällen handlägga atypiska stora fall som innebar att det totala utbetalade stödet ökade avsevärt under det aktuella året. Ett sådant fall är det franska undsättnings- och omstruktureringsstödet till företaget CGM (514 miljoner euro) under 1995. Det totala stöd som beviljats varje år tycks dock från år 1996 ha stabiliserats kring 300 miljoner euro.
57. I mitten av 1997 infördes en ny ordning för statligt stöd till sjöfarten¹⁹. På samma sätt som i 1989 års riktlinjer erkänner man i de nya riktlinjerna att EU:s sjöfartspolitik bedrivs på en världsmarknad som kännetecknas av konkurrens från fartyg med bekvämlighetsflagg hemmahörande i lågskatteländer. I de nya riktlinjerna fastställs dock en mer restriktiv hållning mot stöd som snedvrider normala affärsbeslut hos rederierna, framför allt när gäller fartygsinvesteringar. En annan central del rör statlig finansiering av förluster som beror på allmänna trafikplikter främst på glest trafikerade linjer. Kommissionen försöker här säkerställa att alla rederier i EU skall få en rättvis tillgång till sådan statligt understödd verksamhet särskilt i enlighet med bestämmelserna i rådets förordning nr 3577/92 om frihet att tillhandahålla tjänster på sjötransportområdet inom medlemsstaterna (cabotage). På området för havshamnar fortsätter kommissionen att tillämpa artiklarna 92–94 i fördraget på statligt stöd till finansiering av hamnprojekt.

Inre vattenvägar

58. Huvuddelen av stödet syftar till att omstrukturera de inre vattenvägarna mot bakgrund av den gradvisa avreglering som inleds år 2000. På detta sätt stöder man åtgärder som följer av denna sektors strukturella omstruktureringsprocess (minskad överkapacitet genom en samordnad skrotning av fartyg i hela EU, en teknisk modernisering av flottan, främjande av sammanslagningar, utbildning av besättningsmedlemmar, stöd till pensionering, främjande av vattenvägar etc.).

19 Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till sjötransport (EGT C 205, 5.7.1997, s.5).

Sedan 1996 omfattas de inre vattenvägarna av en ny förordning (rådets förordning nr 2255/96), som för att främja de inre vattenvägarna fram till december 1999 och under vissa villkor tillåter stöd till investeringar i infrastruktur i form av terminaler eller nödvändiga fasta eller rörliga anläggningar för omlastning till och från vattenvägarna. I detta syfte har kommissionen exempelvis godkänt stöd till ett företag i Luxemburg för förvärv av två kranar för att hantera containrar i samband med transporter på inre vattenvägar.

59. Stödet till denna sektor är koncentrerat till fyra medlemsstater (Frankrike, Tyskland, Nederländerna och Luxemburg) och är mycket blygsamt med ett genomsnitt på cirka 37 miljoner euro under perioden 1995–1997.

Väg- och kombitransporter

60. Sedan 1993, då avregleringen av marknaden för vägtransporter inleddes, har kommissionen ökat sin kontroll av stöd som på ett orättvist sätt kan gynna vissa transportörer. Konkurrensen inom denna sektor har ökat avsevärt, och kommissionens strikta hållning har kommit till uttryck i en rad negativa eller delvis negativa beslut, där kommissionen strikt har tillämpat principen om att driftsstöd i allmänhet är oförenligt med fördraget. Kommissionen antog exempelvis ett negativt beslut om två stödordningar för införande av skattelättnader till åkerier. Stödutgifterna och det totala antalet fall kvarstår dock på en jämförelsevis låg nivå, och man kan utifrån tillgängliga upplysningar inte identifiera några särskilda tendenser. Det verkar inte heller ges något större stöd till kombitransporter: Under rapporteringsperioden anmälde bara Nederländerna och Österrike stödprogram inom detta område.

Tabell 17

Statligt stöd till transportsektorn
Årliga belopp under perioden 1993–1997

miljoner euro

	1993	1994	1995	1996	1997
Järnvägar (EU 15)			34372,4	31894,3	29861,1
<i>varav enligt förordning 1191/69</i>			10255,0	9882,3	9804,5
Järnvägar (EU 12)	33059,9	34209,7	32460,0	30035,4	28234,1
<i>varav enligt förordning 1191/69</i>	9894,9	8548,7	9579,8	9206,0	9116,3
Flygbolag*	97,8	1920,1	1926,1	975,1	808
Inre vattenvägar*	-	5,2	23,0	45,0	44,9
Sjöfart*	-	414,1	414,1	300,0	300,0
Väg- och kombitransporter*			-		

* Gäller bara EU 12

DEL VI – STÖD TILL FINANSSEKTORN

61. De stödbelopp som beviljats finanssektorn utgör en relativt liten del av det totala statliga stödet. Man kan dock observera en fortsatt ökning under den senaste rapporteringsperioden, om än i en långsammare takt än vad som rapporterades i den sjätte översikten. Stöd till finanssektorn beviljades i Frankrike, och, i en mycket mindre omfattning, i Irland, Italien och Portugal. Stödnivån har ökat från ett årligt genomsnitt på 1 147 miljoner euro under perioden 1993–1995 till 2 702 miljoner euro under aktuell rapporteringsperiod. Med undantag för Irland går detta stöd nästan helt till större omstruktureringar och villkoras bland annat med minskade marknadsandelar för berörda företag. Dessutom föregår omstruktureringen av de berörda företagen ofta en privatisering. Med tanke på att huvuddelen av det stöd som beviljats denna sektor bara gynnar ett litet antal företag, måste statligt stöd till denna sektor övervakas konstant, och alla pågående omstruktureringsinsatser kommer att följas mycket noga. Detta är särskilt viktigt inom banksektorn, där kreditinstitutens tillväxtförmåga begränsas av de kapitaltäckningskrav som införts genom gemenskapens förordningar om kapitaltäckningskrav inom banksektorn. Innan dessa institut endera kan locka till sig nytt kapital eller öka sitt eget kapital genom ökade vinster, begränsas deras manöverutrymme av gemenskapens krav på kapitaltäckningsgrad. Till följd av detta har kapitaltillskott eller liknande former av stöd direkta effekter på mottagarnas verksamhet och kan snedvrída konkurrensen i en mycket större omfattning än vad man skulle kunna förvänta sig om man bara beaktar stödets nominella värde.

DEL VII – STÖDETS TOTALA OMFATTNING I GEMENSKAPEN

62. Den totala omfattningen av statligt stöd som i gemenskapen beviljats de branscher som täcks av denna översikt presenteras i tabell 18. Under perioden 1995–1997 uppgick det i genomsnitt till uppskattningsvis 95 miljarder euro.

Tabell 18

**Totalt statligt stöd i medlemsstaterna under perioderna
1993–1995 och 1995–1997**

	miljoner euro		
	1993–1995 (EU 12)	1995–1997 (EU 12)	1995–1997 EU 15
Totalt nationellt stöd	101 464	88 466	95 064
<i>varav:</i>			
– tillverkningsindustrin***	42 882	36 365	37 680
– jordbrukssektorn	10 772	9 658	13 129
– fiskerisektorn	333	240*	252*
– kolindustrin	11 487***	7 646**	7 646**
– transporter	34 843	31 855	33 655
– finanssektorn	1 147	2 702	2 702

* Skattat totalt stöd under 1997.

** Exklusive 1997 års uppgifter om den franska kolindustrin.

*** Inklusive ett årligt genomsnitt på 2 900 miljoner euro för sociala program.

**** Exklusive ICT, se punkt 9.

63. Tabell 19 visar medlemsstaternas totala stödutgifter i procent av BNP, per sysselsatt och i procent av de totala statliga utgifterna.
64. Exempelvis motsvarade finansieringen av det statliga stödet i Belgien 37,6 % av budgetunderskottet och uppgick under perioden 1995–1997 till 1,3 % av BNP. I Tyskland, där budgetunderskottet under perioden 1995–1997 uppgick till 3,5 % av BNP, motsvarade finansieringen av det statliga stödet 50 % av budgetunderskottet under perioden. I Italien, där det årliga budgetunderskottet låg på cirka 5,6 % av BNP under perioden 1995–1997, stod finansieringen av det statliga stödet för 33 % av underskottet.

Tabell 19

Totalt statligt stöd i medlemsstaterna under perioderna 1993–1995 och 1995–1997 uttryckt i procent av BNP, i euro per sysselsatt person samt i procent av de offentliga utgifterna

	I procent av BNP*		I euro per sysselsatt person		I procent av offentliga utgifter	
	1993–1995	1995–1997	1993–1995	1995–1997	1993–1995	1995–1997
Österrike		0,65		351		1,22
Belgien	1,38	1,17	758	671	2,52	2,23
Danmark	0,95	0,89	486	470	1,54	1,48
Tyskland	2,26	1,64	1.156	882	4,55	3,32
Grekland	0,97	0,98	238	246	2,02	2,15
Spanien	1,14	1,16	396	413	2,38	2,58
Finland		0,43		219		0,76
Frankrike	1,19	1,12	622	609	2,16	2,05
Irland	1,25	1,09	478	460	3,21	3,06
Italien	1,94	1,71	799	736	3,50	3,25
Luxemburg	1,49	0,50	901	308	3,32	1,12
Nederländerna	0,59	0,61	325	343	1,09	1,19
Portugal	0,97	0,98	178	189	2,23	2,26
Sverige		0,76		372		1,15
Förenade kungariket	0,46	0,52	156	183	0,99	1,17
EU 15	1,48	1,20	644	549	2,83	2,36

* i 1996 års priser

65. Tabell 20 visar det totala nationella stödets fördelning mellan de viktigare branscher som täcks av denna översikt.

Tabell 20

**Totalt statligt stöd i medlemsstaterna under 1993–1995 och 1995–1997
Fördelat mellan viktigare branscher**

procent

	Totalt statligt stöd i medlemsstaterna							
	Tillverknings- och finanssektorn a		Jordbruks- och fiskerisektorn a		Kolindustrin		Transporter	
	1993– 1995	1995– 1997	1993– 1995	1995– 1997	1993– 1995	1995– 1997	1993– 1995	1995– 1997
Österrike		20						25
Belgien	31	34			9		52	57
Danmark	43	52					40	33
Tyskland	44	42			18	16	31	36
Grekland	58	61					27	28
Spanien	26	39			18	17	33	28
Finland		18						2
Frankrike	34	41			9	3	42	41
Irland	48	55					29	22
Italien	60	61					33	31
Luxemburg	21	47					65	22
Nederländerna	25	27					49	48
Portugal	47	54					27	30
Sverige		22						62
Förenade kungariket	28	27			18	14	36	36
EU 15	43	44	12	11	11	9	34	36

Stöd per capita

66. Tabell 21 visar stödet per capita i Europeiska unionen, både i fråga om det totala nationella stödet och stöd riktat till tillverkningsindustrin. Skillnaderna mellan medlemsstaterna är mycket stora. Även om sambandet inte är starkt, tycks stödet per capita vara högre i de rikare medlemsstaterna. De stora budgetanslagen till statligt stöd i dessa länder kan förmodas återspegla starka påtryckningsgrupper, vilket framför allt kan kopplas till det stora antalet fall av engångsstöd i vissa medlemsstaterna.

Tabell 21

**Statligt stöd per capita i Europeiska unionen
Arliga genomsnitt under perioden 1995–1997**

	Totalt statligt stöd*		Varav stöd till tillverkningsindustrin		Befolkning miljoner
	miljoner euro	euro per capita	Miljoner euro	euro per capita	
Österrike	1184	147	537	67	8,06
Belgien	2483	244	936	92	10,16
Danmark	1202	228	725	138	5,26
Tyskland	30402	371	13547	165	81,90
Grekland	959	92	657	63	10,48
Spanien	5365	137	2472	63	39,27
Finland	432	84	383	75	5,12
Frankrike	13566	232	4284	73	58,37
Irland**	622	172	395	109	3,63
Italien	16389	286	10451	182	57,40
Luxemburg	67	161	46	111	0,42
Nederländerna	1876	121	674	43	15,53
Portugal	842	85	537	54	9,93
Sverige	1509	171	394	45	8,84
Förenade kungariket	4698	80	1640	28	58,80
EU 15	81596	219	37680	101	373,16

1996 priser

* Exklusive jordbruk och sjöfart

** Exklusive ICT, se punkt 9

RESULTAT

67. Det stöd som beviljats tillverkningsindustrin i Europeiska unionen under den granskade perioden, 1995–1997, uppgick i genomsnitt till cirka 37,7 miljarder euro per år, exklusive uteblivna skatteintäkter till följd av ICT under 1997. Motsvarande siffra för EU 12 uppgick till 36,4 miljarder euro. Jämfört med det årliga stöd på 42 miljarder euro som beviljades under föregående period, 1993–1995, motsvarar detta en minskning med 13 %. Det är dock viktigt att understryka att stödets minskade omfattning nästan helt beror på kraftigt minskade stödnivåer i tre medlemsstater – i Tyskland och, i mindre omfattning, i Italien och Frankrike. Om stödet till de nya delstaterna i Tyskland – som minskade med hela 30 % – räknas bort, skulle den nedgående tendens som kunde konstateras under tidigare perioder ha brutits.
68. Stora skillnader mellan medlemsstaternas stöd kvarstår. Spridningen blir avsevärd när stödet till tillverkningsindustrin uttrycks i procent av dess förädlingsvärde: Den stödnivå som kan observeras i Grekland, som har den högsta nivån, är sex gånger högre än de lägsta nivåerna, som observerades i Förenade kungariket och Sverige. Stödnivån i de olika medlemsstaterna konvergerar emellertid gradvis, vilket innebär att skillnaderna i stödnivå dem emellan minskar.
69. Om skillnaderna mellan medlemsstaterna betraktas mot bakgrund av sammanhållningen, framgår det att den del av stödet som ges i sammanhållningsländerna – Grekland, Irland, Portugal och Spanien – har ökat från cirka 7,5 % av det totala stödet till tillverkningsindustrin i EU 12 under föregående period till cirka 11 % under perioden 1995–1997. Som jämförelse har de stora ländernas – Tyskland, Italien, Frankrike och Förenade kungariket – andel av stödet till tillverkningsindustrin minskat från 87 % till 82 % (Tyskland står för 37 %, Italien för 28 %, Frankrike för 12 % och Förenade kungariket för 5 % av det totala stödet i EU 12.) Även om denna siffra fortfarande är hög, har dessa länders relativa andel minskat till förmån för sammanhållningsländerna. Om stöd av engångskaraktär räknas bort ökar sammanhållningsländernas andel från 7,5 % till 9,5 % mellan de två rapporteringsperioderna.

70. När det gäller det sätt på vilket det statliga stödet betalas ut, utgör anslag från budgeten den vanligaste formen i hela gemenskapen. Av stödet till tillverkningsindustrin utgår cirka 75 % i denna form. Jämfört med skatteutgifter, är den förstnämnda och mer synliga formen av statligt stöd dock ojämnt fördelad mellan medlemsstaterna. I vissa medlemsstater anslås nästan allt, eller mer än 90 % av allt stöd, från budgeten, medan andra länder, såsom Frankrike, Irland, Italien och Portugal, ger mer än 30 % av allt sitt stöd till tillverkningsindustrin i form av skattelättnader.
71. När det gäller de syften som eftersträvas går den största delen av industristödet i unionen (57 %) till regionala ändamål. Av detta stöd går det mesta till mindre gynnade regioner, det vill säga till regioner som är berättigade till regionalstöd enligt artikel 92.3 a i EG-fördraget. Denna andel sjunker till 51 % om det särskilda stöd som THA och dess efterföljare beviljat i de nya tyska delstaterna räknas bort. Stöd i övergripande syften, bland annat för att främja forskning och utveckling, miljöskydd eller små och medelstora företag, står för 31 % av allt stöd. Det branschspecifika stödets andel av allt stöd till tillverkningsindustrin är dock fortfarande hög och uppgår till 12 %.
72. Såsom kunnat konstateras i tidigare översikter ges dock ett relativt omfattande stöd, som inte omfattas av program för att främja övergripande, branschvisa eller regionala mål, på tillfälliga grunder till enskilda företag. Inom tillverkningsindustrin, finanssektorn och luftfartssektorn står ett begränsat antal fall med stora stödbelopp för en oproportionerligt stor del av det totala stödet. Stöd av engångskaraktär, som framför allt ges för att undsätta och omstrukturera företag, är mest benäget att snedvrída konkurrensen. Inom tillverkningsindustrin har engångsstödets andel ökat från 6 % av allt stöd under 1992 till 10 % under 1997. Om man till detta lägger det stöd som beviljats de nya tyska delstaterna genom Treuhandanstalt/BvS – som kan betraktas som likvärdigt med stöd av engångskaraktär – ökar engångsstödets andel av allt stöd till tillverkningsindustrin från 9 % under 1992 till 37 % under 1994, för att sedan åter sjunka till 20 % under 1997.
73. Det totala nationella stödet uppgick i EU 15 i genomsnitt till 95 miljarder euro per år under perioden 1995–1997, exklusive ICT som nämns i punkt 9. Motsvarande siffra för EU 12 är 88 miljarder euro, vilket kan jämföras

med 101 miljarder euro under föregående period, 1993–1995 (varav 2,9 miljarder euro rörde sociala program inom kolindustrin). Man kunde konstatera minskningar med cirka 10 % inom tillverkningsindustrin och transportsektorn, medan minskningen inom fiskerisektorn var ännu större. Jordbrukssektorn och kolindustrin stod för vardera cirka 11 % av det totala stödet. Ändringar av stödet till finanssektorn förväntas vara av samma övergångskaraktär som ändringar av stödet till luftfartssektorn.

SLUTSATSER

74. Den historiska lanseringen av euron har stärkt den gemensamma marknaden avsevärt. Statligt stöd utgör nu ett av de få sätt som finns kvar för företagen när det gäller att skydda sig mot konkurrenstrycket, som kommer att intensifieras allt mer. Dessutom kräver den gemensamma valutan att medlemsstaterna för en stram budgetpolitik. Eftersom statligt stöd är en av de sista möjligheterna för statligt ingripande som inte bara riskerar att snedvrیدا konkurrensen utan också står för en icke försumbar andel av de offentliga utgifterna, måste nivån på detta stöd hållas under en strikt kontroll. Vid sina kontroller av statligt stöd godkänner kommissionen naturligtvis stöd för många syften som anses ligga i det allmännas intresse. Exempel på stöd där kommissionen har intagit en tydlig positiv hållning inbegriper forskning och utveckling, små och medelstora företag, utbildning, sysselsättning, miljöskydd och regionalstöd. Den fortsatt höga stödnivån och det faktum att den aktuella minskningen beror på en exceptionell minskning av det tyska stödet ger kommissionen starka skäl att fortsätta sätta tryck på det statliga stöd som ges i gemenskapen.
75. En stärkt kontroll av det statliga stödet utgör också en viktig del av kampen mot arbetslösheten, vilket är Europeiska unionens främsta prioritering. Konkurrenspolitiken, och då särskilt kontrollen av statligt stöd, är ett gemensamt politikområde som främjar ekonomisk effektivitet och därmed skapar förutsättningar för en varaktig ekonomisk tillväxt och varaktiga arbetstillfällen. Åtgärder för att stödja sysselsättningen bör inte tillåtas för att skydda branscher eller olönsamma företag genom att helt enkelt exportera arbetslösheten mellan medlemsstaterna. Mot denna bakgrund tog man vid rådets möte i Wien nyligen upp den specifika frågan om skadlig skattekonkurrens. Det är allmänt vedertaget att en rättvis skattekonkurrens bidrar till den gemensamma marknadens funktion. Men en skadlig skattekonkurrens, där skattebördan på arbete ökar jämfört med mer rörliga skattebaser, kan få negativa effekter på sysselsättningen. Kommissionen har redan vidtagit åtgärder inom detta område genom att offentliggöra ett meddelande om skattestöd, varigenom man ger medlemsstaterna vägledning om hur de skall tillämpa artikel 92 inom området direkt företagsbeskattning. Dessutom

har kommissionen börjat granska befintliga åtgärder inom skatteområdet utifrån bestämmelserna om statligt stöd.

76. Förutom detta har kommissionen också börjat undersöka stöd till små och medelstora företag för utgående utländska direktinvesteringar. Även om stöd till sådana investeringar kan stärka vissa länders ekonomiska utveckling, kan det uppmuntra omlokaliseringar och därmed motverka unionens insatser för att skapa sysselsättning. Dessutom kan denna typ av stöd strida mot förbudet mot exportsubventioner enligt WTO-avtalet om subventioner och utjämningstullar. De preliminära uppgifterna i denna översikt visar att denna typ av stöd har ökat. Det kommer därmed att behöva granskas mer ingående i framtiden.
77. Vid sitt möte den 1 maj 1998 utfärdade ekonomi- och finansrådet en deklARATION där man underströk vikten av att effektivisera varu- och kapitalmarknaderna inom EMU. Vid Europeiska rådets möte i Cardiff den 15-16 juni följde man upp detta genom att inrätta ett förfarande för att övervaka varu- och kapitalmarknadernas funktion samt strukturreformernas utveckling. I sina slutsatser underströk Europeiska rådet behovet att främja konkurrensen och minska snedvridningar såsom statligt stöd. I sina därpå följande rapporter om produkt- och kapitalmarknadernas funktion i gemenskapen (KOM(1999)0010) och om ekonomiska och strukturella reformer i EU (KOM(1999)0061), uppmanade kommissionen medlemsstaterna att överväga lämpligheten att intervensera på marknaden och vilken nivå stödet bör ha. Kommissionen uppmanade också medlemsstaterna att fastställa precisa mål och en tidtabell angående en minskning av de totala stödbudgetarna. För att öka den ekonomiska effektiviteten enades rådet för den gemensamma marknaden vid sitt möte den 25 februari 1999 om att fortsatta insatser krävdes för att minska det totala statliga stödet och rikta stödet till öppna åtgärder med specifika mål. Ett exempel på ett sådant mål är sysselsättningen, som är av gemensamt intresse.
78. Vid Europeiska rådets möte i Wien uppmanade man också rådet för den gemensamma marknaden att lägga fram en bedömning av huruvida de målsättningar angående större snedvridningar på marknaden som fastställts i handlingsplanen för den gemensamma marknaden, inklusive kontroll av statligt stöd, hade uppnåtts. De flesta av de mål som

fastställts inom området statligt stöd har till stor del uppnåtts. En rad nya rättsliga instrument som efterlysts i tidigare översikter har nu antagits och skall hjälpa kommissionen att strikt tillämpa artikel 92 i EG-fördraget samt att granska enskilda fall av omfattande statligt stöd. Framför allt har det så kallade fullmaktsdirektivet²⁰ gett kommissionen en rättslig grund för att undanta vissa slag av statligt stöd, såsom stöd till små och medelstora företag, forskning och utveckling, miljöskydd samt utbildning, från anmälningsskravet. På detta sätt blir det möjligt för kommissionen att effektivt koncentrera sina resurser och ansträngningar på mer komplexa och omfattande stödprogram och enskilda fall av stöd. Dessutom ger förordningen om procedurregler som antogs i november 1998 inte bara en större rättssäkerhet genom att kodifiera kommissionens befintliga metoder och domstolens rättspraxis, utan kommer också att göra det möjligt för kommissionen att skärpa tillämpningen av regelverket för statligt stöd, bland annat när det gäller återkrav av stöd.

79. Resultaten av denna översikt visar att det stöd som medlemsstaterna beviljar för att omstrukturera sin tillverkningsindustri och återskapa deras konkurrenskraft nu minskar. Under kommande två till tre år bör samma utveckling ske när det gäller omstruktureringar inom luftfarten och finanssektorn. Med tanke på medlemsstaternas fortsatta benägenhet att bevilja ganska omfattande belopp som stöd av engångskaraktär ökar behovet att genomföra den förestående översynen av riktlinjerna för undsättning och omstrukturering. Denna översyn planerades i själva verket redan i handlingsplanen för den gemensamma marknaden. Statligt stöd till problemföretag och statligt understödda omstruktureringar kan medföra tunga kostnader i form av försakade möjligheter att använda tillgängliga resurser på ett effektivt sätt. Därigenom hindrar man en varaktig ekonomisk tillväxt och skapandet av sysselsättning. Även om stödet syftar till att återskapa företagets lönsamhet eller till att minska de sociala följderna av anpassningsprocessen inom vissa branscher, riskerar det att hålla olönsamma företag i liv och sätter de fördelar som väntas av den gemensamma valutan och den gemensamma marknaden på spel. Kommissionen kommer därför även framdeles att inta hållningen att

20 Rådets förordning (EG) nr 994/98 av den 7 maj 1998 om tillämpningen av artiklarna 92 och 93 i EG-fördraget på vissa slag av övergripande statligt stöd (EGT L 142, 14.5.1998).

stöd för undsättning och omstrukturering inte bör tillåtas för att skydda problembanscher eller företag i svårigheter.

80. När det gäller den ekonomiska och sociala sammanhållningen antyder översikten att skillnaden i nivå mellan statligt stöd som beviljas i de rikaste medlemsstaterna respektive i de fyra sammanhållningsländerna sakta minskar. Spridningen mellan medlemsstaterna minskar också avsevärt, framför allt om man räknar stödet som andel av förädlingsvärdet. Denna utveckling, som hittills beror på de minskningar som konstaterats i Tyskland och Italien, måste fortsätta. Genom de nya riktlinjer för regionalstöd som nyligen infördes, försöker kommissionen säkerställa att regionalstödet främjar lönsamma investeringar som ger ett bestående bidrag till den regionala utvecklingen. Det nyligen inrättade branschövergripande regelverket för regionalstöd skall hindra att mindre gynnade regioner med små ekonomiska resurser bjuds över av rikare regioner. Det bör erkännas att det omfattande statliga stödet, särskilt i de rikare medlemsstaterna, kan hota sammanhållningsmålet eftersom det är uppenbart att sammanhållningsländerna inte kan tävla med de stödnivåer som kan observeras i rikare länder.

81. Redan i juni 1993 erkände man vid Europeiska rådets möte i Köpenhamn att de central- och östeuropeiska ländernas såväl som unionens ekonomiska, politiska och säkerhetsmässiga intressen bäst tjänades genom att man så snabbt som möjligt skapade nära band med omvandlingsekonomierna. Under följande tre år undertecknades associerings- och samarbetsavtal med tio länder i Central- och Östeuropa. Därefter följde avtal med Ryssland, de nya oberoende staterna och andra länder. Samtliga dessa avtal innehåller bestämmelser om konkurrens och kontroll av statligt stöd som grundas på gemenskapens bestämmelser. Genomförandet av dessa avtal är av överordnad betydelse eftersom kontrollen av det statliga stödet gradvis utvidgas till dessa länder. I allmänhet ses antagandet och en korrekt tillämpning av regler för statligt stöd i tredje land, utöver mer övergripande politiska överväganden, också som ett viktigt steg när det gäller att minska eventuella handelsdispyter mellan gemenskapen och berört tredje land. Om dessa regler genomförs på en lämpligt sätt kan de eliminera behovet för bägge parterna att tillgripa WTO-avtalet om subventioner, till exempel genom att införa utjämningsstullar för att

bemöta subventioner. En av kommissionens prioriterade uppgifter är att hjälpa dessa länder att skapa ett trovärdigt system för att kontrollera statligt stöd. Detta skall bidra till att skapa en konkurrenspräglad miljö som liknar den i gemenskapen.

82. Detta är särskilt viktigt inför anslutningsförhandlingarna, eftersom kandidatländerna, genom att följa gemenskapens regelverk för statligt stöd i god tid före själva anslutningen, kan uppfylla kriterierna för anslutning inom området statligt stöd. Kommissionen har åtagit sig att ingående följa upp utvecklingen inom området statligt stöd för att säkerställa en tillräcklig öppenhet, vilket är av grundläggande betydelse då dessa länder skall börja tillämpa gemenskapens regler om statligt stöd. Denna översikt utgör därför en effektiv måttstock för de associerade länderna, och den kan utgöra en grund på vilken man kan åstadkomma en nödvändig grad av jämförbarhet.

83. Även om det är viktigt att kontrollera det statliga stödet för att bevara en rättvis och skälig konkurrens i unionen, måste man sträva efter att minska statliga interventioner som snedvrider konkurrensen och påverkar handeln i hela världen. Det multilaterala handelssystemet måste sålunda stärkas mot bakgrund av målen för gemenskapens konkurrenspolitik. För att åstadkomma detta måste kommissionen, tillsammans med medlemsstaterna, motverka metoder som snedvrider konkurrensen och därmed hotar den europeiska industrin genom att fortsätta att sträva efter en striktare stödpolitik på tre olika fronter. För det första inom WTO, och då framför allt avtalet om subventioner. För det andra kommer principerna om en strikt stödpolitik att fortsätta att utgöra en viktig aspekt på förbindelser med tredje land i form av bilaterala avtal. För det tredje måste unionen, genom lämpliga internationella forum, fortsätta att främja förbättrade internationella arbetsnormer, bland annat för att minska undermåliga normers eventuella snedvridande effekter på handeln.

BILAGOR

BILAGA I

TEKNISK BILAGA

Syftet med denna bilaga är att ge en överblick över de metoder och källor som användes när denna översikt över statligt stöd togs fram, särskilt i fråga om följande:

- I. Utredningens omfattning
Områden som uteslutits

- II. Stödkategorier, stödformer och stödets syften

- III. Uppgifter, källor och metoder som använts för att bedöma inslaget av statligt stöd

- IV. Särskilda frågor
 - Forskning och utveckling (FoU)
 - Jordbruk och livsmedel
 - Utbildning och sysselsättning
 - De tre nya medlemsstaternas anslutning

I. Utredningens omfattning Områden som uteslutits

1. I denna tekniska bilaga redovisas den metodologiska bakgrunden och de statistiska metoder som använts. Genom denna bilaga aktualiseras den tekniska bilagan till föregående översikt.

I översikten behandlas framför allt sådant statligt stöd till företag som omfattas av artiklarna 92 och 93 i EG-fördraget och artikel 95 i EKSG-fördraget. Allmänna åtgärder (som, om de hade snedvridit konkurrensen, skulle behandlas enligt artikel 101 i EG-fördraget) har alltså inte tagits med i detta material.

2. Följande åtgärder och områden har inte tagits med:

- 2.1. Stöd till andra mottagare än företag

- Stöd till hushåll
- Stöd till personer med funktionshinder
- Stöd till infrastruktur
- Stöd till utbildningsinstitut, sjukhus, allmännyttiga bostäder
- Stöd till offentliga yrkesutbildningscentrer
- Stöd som ges direkt till utvecklingsländer

- 2.2. Allmänna åtgärder och andra åtgärder

- Olikheter mellan de olika skattesystemen och allmänna system för social trygghet i medlemsstaterna (avskrivningar, underskott i socialförsäkringen etc.)
- Kvoter, offentlig upphandling, marknadsbegränsningar, tekniska standarder
- Särskilda skatteregler (för kooperativ, enskilda firmor, egenföretagare etc.)²¹.

²¹ En företagsskatt för små företag som är lägre än den normala bolagsskatten betraktas emellertid som stöd och har därför tagits med (t.ex. i Tyskland).

- Generell sänkning av mervärdesskatten (till exempel för livsmedel i Förenade kungariket)

2.3. Stöd som beviljats av överstatliga och multinationella organisationer

- Gemenskapens fonder (ERUF, EUGFJ etc.)
- Finansiering genom EIB och EBRD
- Stöd till Europeiska rymdorganisationen (ESA)

2.4. Särskilt stöd

- Försvaret (se punkt 11.1 i denna bilaga)
- Utbildning och åtgärder för att bekämpa arbetslöshet (se punkt 12)
- Offentliga bygg- och anläggningsarbeten

II. Stödkategorier, stödformer och mål för stöden

3. Stödkategorier

Allt stöd utgör en kostnad eller en inkomstförlust för myndigheterna och en förmån för mottagarna. Storleken på "stödsinslaget", dvs. den slutliga ekonomiska förmån som det överförda nominella beloppet innebär, beror i hög grad på den form i vilken stödet ges. De stöd som ges bör därför indelas efter stödform. För detta ändamål har fyra kategorier fastställts. Dessa betecknas med var sin bokstav, A, B, C och D, som följs av antingen siffran 1 eller siffran 2, som betecknar budgetstöd (dvs. stöd som betalas ur den centrala statliga budgeten) respektive skattelättnad (dvs. stöd som finansieras genom skattesystemet), och dessutom ett A om stödsinslaget är känt. C1A syftar till exempel på stödsinslaget (A) i ett mjukt lån (C1).

4. Kategori A (A1+A2)
 - 4.1. Den första kategorin (A) omfattar stöd som i sin helhet överförs till mottagaren. Med andra ord är stödinslaget lika stort som stödets nominella värde. Den första kategorin har delats in i ytterligare två grupper beroende på om stödet beviljats via budgeten (A1) eller via skatte- eller socialförsäkringsystemet (A2).
 - 4.2. Förteckning över stöd i kategori A1 och A2
 - Bidrag
 - Räntesubventioner som mottagaren erhåller direkt
 - Skattekrediter och andra skattemässiga åtgärder där förmånen inte är knuten till en skatteskuld (dvs. att om skattekrediten överskrider upplupen skatt, återbetalas det överskjutande beloppet)
 - Skatterabatter, skattebefrielse och nedsatt ränta på skatteskuld, där förmånen är knuten till en skatteskuld
 - Lättnader i fråga om sociala avgifter
 - Förmåner som är likvärdiga med bidrag såsom försäljning eller uthyrning av offentlig mark eller annan egendom under marknadspriset
5. Kategori B1
 - 5.1. Det är nödvändigt att ta ställning till om en finansiell överföring från myndigheterna i form av andelar i eget kapital utgör ett stöd till mottagaren eller om det handlar om att den offentliga sektorn ägnar sig åt kommersiell verksamhet och handlar som privat investerare under normala marknadsvillkor. Även om olika former för sådant ägande kunde ha redovisats i den första kategorin har de därför slagits ihop till en särskild kategori (B1).
 - 5.2. Förteckning över stöd i kategori B1
 - Varje form av andelsägande (inklusive konvertering av skulder)

6. Kategori C (C1+C2)

6.1. Den tredje kategorin (C) omfattar överföringar där stödslaget utgörs av den ränta som mottagaren sparar in under den tid då han förfogar över det överförda kapitalet. Den finansiella överföringen har formen av ett mjukt lån (C1) eller uppskjuten skatt (C2). Stödslagen (C1A/C2A) i denna kategori är mycket mindre än stödets nominella värde.

6.2. Förteckning över stöd i kategori C1 eller C2

- Mjuka lån antingen från offentliga eller privata långivare (räntesubventioner hör till kategori A1)
- Vinstandelslån från offentliga eller privata långivare
- Förskott som skall återbetalas om åtgärden är framgångsrik
- Uppskjuten skatt (reserver, fri eller påskyndad avskrivning etc.)

7. Kategori D1

7.1. Den sista kategorin (D1) omfattar garantier uttryckta i nominella garantibelopp. Stödslagen (D1A) är normalt mycket lägre än de nominella beloppen, eftersom de motsvarar den förmån mottagaren får kostnadsfritt eller till en lägre ränta än marknadsräntan om en premie betalas för att täcka risken. Om det uppstår förluster inom garantisystemet förs dock den totala förlusten, exklusive eventuella betalda premier, in under D1A, eftersom det då kan anses röra sig om en slutgiltig överföring till mottagaren. Dessa garantiers nominella belopp redovisas i D1 för att visa den eventuella skuldens storlek.

7.2. Förteckning över stöd i kategori D1

- Stöd som ingår i garantisystem (D1)
- Förluster i garantisystemen exklusive betalda premier (D1A)

8. Stödets syften

8.1. Stödsystemen har delats in i 19 rubriker beroende på om de riktar sig till en viss bransch eller har en särskild funktion:

1.1 Jordbruk

1.2 Fiske

2. Tillverkning/tjänster

2.1 (Övergripande mål)

2.1.1 Forskning och utveckling

2.1.2 Miljö

2.1.3 Små och medelstora företag

2.1.4 Handel

2.1.5 Energibesparande åtgärder

2.1.6 Allmänt investeringsstöd

2.1.7 Bekämpande av arbetslösheten } se punkt 14 i

2.1.8 Utbildningsstöd } denna bilaga

2.1.9 Stöd till andra ändamål

2. Tillverkning/tjänster

2.2 (Enskilda branscher)

2.2.1 Stålindustrin

2.2.2 Varvsindustrin

2.2.3 Transportsektorn (järnvägar, flygbolag, inre vattenvägar och sjöfart)

2.2.4.1 Kolindustrin (pågående produktion)

2.2.4.2 Kolindustrin (annat stöd)

2.2.5 Andra branscher

2.2.6 Finanssektorn

3. Regionalt stöd

3.1 Regioner enligt artikel 92.3 a

3.2 Andra regioner

9. Förteckning över regioner som avses i artikel 92.3 a, giltig fram till den 31 december 1997²²

<u>Medlemsstat</u>	<u>Regioner</u>
Grekland) hela
Irland) landet
Portugal) omfattas
Österrike	Burgenland
Tyskland	Berlin (f.d. Östberlin) Brandenburg Mecklenburg-Vorpommern Sachsen Sachsen-Anhalt Thüringen
Spanien	Galicia Asturias Cantabria Castilla-Leon Castilla-La Mancha Extremadura Comunidad Valenciana Andalucia Murcia Ceuta y Melilla Canarias
Frankrike	Utomeuropeiska departement
Italien	Campania Sud Sicilia Sardegna
Förenade kungariket	Nordirland

²² EGT C 212, 12.8.1988, s.2-10 och senare ändringar.

III. Uppgifter, källor och metoder som använts för bedömning av stödslaget

10. Generellt är siffrorna baserade på faktiska utgifter (eller faktiska inkomstförluster där det rör sig om skatteutgifter)²³. Där detta inte varit möjligt har budgetanslag eller de belopp som avsatts i programplaneringen använts efter samråd med berörda medlemsstater. Där inga uppgifter varit tillgängliga har, där inte annat sägs, uppgifter från tidigare år använts som skattningar.
- 10.1. Alla siffror har sammanställts i nationella valutor och omräknats till euro till fasta priser från 1996.

Följande statistiska uppgifter i undersökningen har hämtats från Eurostat (databasen Newchronos).

- BNP till marknadspris
- Underliggande BNP-deflator
- Den offentliga sektorns samlade utgifter
- Bruttoförädlingsvärdet till marknadspriser för helfabrikat, jordbruk och transporter
- Förädlingsvärde till faktorskostnad för varvsindustrin
- Sysselsatt befolkning, total sysselsättning
- Sysselsättning per bransch för helfabrikat och kol
- Handel med industriprodukter mellan medlemsstaterna enligt punkterna 5–8 i SITC 3 (standardised international trade classification).

Bruttoförädlingsvärdet för fiskerisektorn har beräknats på grundval av fångstmängder.

Några få uppgifter var inte tillgängliga och har därför kompletterats med statistik från databasen Ameco, som förvaltas av kommissionens generaldirektorat för ekonomi och finans, GD II.

²³ Observera att de årliga utgifterna (åtagandena) inte nödvändigtvis är identiska med de årliga budgetanslagen för ett stödprogram.

- 10.2. Kommissionens enheter har tillhandahållit uppgifter för sina olika branscher enligt de principer som beskrivs nedan. Huvuddelen av uppgifterna har dock tillhandahållits av medlemsstaterna.

För jordbrukssektorn har de uppgifter som presenterats i denna översikt lämnats i enlighet med det förfarande som fastställdes i den resolution som antogs av företrädarna för medlemsstaternas regeringar vid rådets 306:e möte den 20 oktober 1974. Enligt detta förfarande skall fullständiga uppgifter lämnas om alla aktuella nationella stödåtgärder. Enligt gällande rapporteringsskyldigheter inom OECD och WTO skall också uppgifter lämnas om allt stöd som medlemsstaterna lämnar både på nationell och regional/lokal nivå. Dessa uppgifter har därmed inbegripits i denna översikt. Uppgifterna rör direkta betalningar, minskade ingående kostnader, allmänna tjänster samt transfereringar till stöd för jordbrukets många olika funktioner. Stöd som syftar till att skapa och bevara arbetstillfällen på landsbygden, miljöprogram för en balanserad markanvändning inom jordbruket samt skydd och förnyelse av naturresurser har också inbegripits. Detta gäller också vissa sociala program och särskilda utbetalningar till följd av galna ko-sjukan.

För fiskerisektorn har uppgifterna också lämnats i enlighet med det förfarande som fastställdes i den resolution som antogs av företrädarna för medlemsstaternas regeringar vid rådets 306:e möte den 20 oktober 1974. Då denna översikt skrevs fanns uppgifter tillgängliga från Danmark, Spanien, Finland, Portugal och Förenade kungariket.

För kolindustrin har uppgifterna i denna översikt tillhandahållits av medlemsstaterna i enlighet med beslut nr 528/76/EKSG, 2064/86/EKSG och 3632/93/EKSG. Dessa har sammanfattats i kommissionens årliga rapport till rådet om stöd till kolindustrin. Dessa siffror har fördelats mellan stöd till pågående produktion (produktionsstöd) och åtgärder som inte rör produktion (dvs. särskilda sociala åtgärder till förmån för gruvarbetare och stöd som täcker övertagna förpliktelser). Sedan 1994 inbegriper dock kommissionen

inte längre uppgifter som rör finansiering av sociala förmåner i sin rapport om stödet till kolindustrin.

För järnvägstransporter har uppgifterna tillhandahållits av medlemsstaterna i enlighet med rådets förordning nr 1107/70. Dessutom redovisas på annan plats stöd som beviljats för järnvägstransporter i enlighet med rådets förordning 1191/69 såsom den ändrats genom förordning 1893/91 om medlemsstaternas åtgärder i fråga om allmän trafikplikt.

Uppgifter om stöd till lokala transporter saknades.

10.3. Tillverkningsindustrin

När det gäller stöd till tillverkningsindustrin har uppgifterna nästan uteslutande lämnats av medlemsstaterna inom ramen för förfarandet för standardiserad årsredovisning. Detta förfarande föreskrivs i kommissionens skrivelse till medlemsstaterna av den 22 februari 1994 respektive i den omarbetade skrivelsen till medlemsstaterna av den 2 augusti 1995. Uppgifterna kontrolleras dessutom mot nationella publikationer om beviljande av stöd, nationalräkenskaper, budgetförslag och andra tillgängliga källor.

10.4. Stål- och varvsindustrin

De uppgifter som ingår i undersökningen har hämtats från de uppföljningsrapporter som kommissionen har utarbetat för rådet.

10.5. Metoder för bedömning av stödinslaget

10.5.1. Kategori A – bidrag, befrielse från skyldighet att betala skatt eller sociala avgifter etc.

Inga uträkningar av stödinslaget behövs då stödbeloppet är lika med bidraget eller motsvarande form av stöd.

10.5.2. Kategori B – Andel av eget kapital (inklusive konvertering av skulder).

I linje med kommissionens fastlagda politik utgör sådana stödåtgärder stöd om en privat investerare som agerar under normala marknadsförhållanden inte skulle göra en sådan investering. Se kommissionens meddelande om tillämpning av artiklarna 92 och 93 i

EG-fördraget och av artikel 5 i kommissionens direktiv 80/723/EEG på offentliga företag inom tillverkningsindustrin (EGT C 307, 13.11.1993, s. 3). Denna metod grundar sig på att man beräknar den förmån mottagaren får genom stödåtgärden.

10.5.3. Kategori C – mjuka lån etc.

Stödinslagen (C1A/C2A) i denna kategori är mycket lägre än stödets nominella värde. Från och med 1995 anses 15 %, i stället för som tidigare 33 %, av det samlade belopp som lånats ut av staten utgöra stödinslag i de fall en medlemsstat underlåter att lämna uppgifter om stödinslagen. Denna nedjustering förklaras av att stödinslaget ligger på en allmänt lägre nivå till följd av att räntenivåerna i medlemsstaterna är lägre än vid tidigare översiktsperioder.

För återbetalbara förskott anses stödinslaget utgöra 90 % i de fall en medlemsstat inte uppger hur stor andel av förskotten som återbetalas, eftersom det har visat sig att den genomsnittliga andelen återbetalda förskott är mycket låg.

10.5.4. Kategori D – garantier

Stödinslaget (D1A) är mycket lägre än garantins nominella värde. Då det saknas uppgifter om stödinslagets exakta värde antas statens förluster som en approximation på stödinslaget. Om en medlemsstat endast tillhandahåller uppgifter om garantins nominella värde antas stödinslaget uppgå till 10 % av detta värde.

IV. Särskilda problem

11. Forskning och utveckling (FoU)

11.1. Kontrakt för upphandling av FoU

Uppgifter som gäller kontrakt för upphandling av forskning och utveckling har inte tagits med i statistiken, eftersom stödinslaget i nuläget inte kan kvantifieras. Dessutom tillåter inte källorna att

kontrakt för forskning och utveckling för militära ändamål redovisas för sig, eller att det görs utvärderingar av dessa kontrakts effekter på marknaden²⁴.

11.2. Offentlig forskning

Inga uppgifter redovisas för stödsinslag som ingår i internt stöd till statliga eller offentliga forskningsinstitut eller till forskning som bedrivs av högre utbildningsinstitut. Offentlig finansiering av FoU-verksamhet som bedrivs av offentliga icke-vinstdrivande högre utbildnings- eller forskningsinstitut omfattas normalt inte av artikel 92.1 i EG-fördraget²⁵.

11.3. Kärnenergi

Medlemsstaterna ger stöd till kärnenergisektorn genom sina offentliga företag eller genom sin finansiering av forskning och utveckling (huvudsakligen i form av FoU-kontrakt och offentlig forskning). Endast en del av denna finansiering har tagits med i uppgifterna om forskning och utveckling, varför uppgifterna om kärnenergi i FoU-statistiken mycket väl kan vara underskattade.

12. Utbildning och sysselsättning

Medlemsstaterna har vidtagit olika stimulansåtgärder för att främja eller underlätta allmän utbildning och sysselsättning. Så länge dessa åtgärder inte riktar sig till en viss bransch, finns tillgängliga i hela ekonomin samt till fullo utgör en del av ett generellt arbetsmarknadsprogram, anses de inte alltid utgöra statligt stöd. Även om kommissionen har ansett att ett antal utbildnings- och sysselsättningsprogram har utgjort statligt stöd, har inte alla medlemsstaters åtgärder på dessa områden granskats i detalj. För att presentera siffror som kan jämföras mellan de olika medlemsstaterna, har inga åtgärder som rör utbildning och

²⁴ Se punkt 2.5 i gemenskapens rambestämmelser om stöd till forskning och utveckling, EGT C 45, 17.2.1996.

²⁵ Se punkt 2.4 i gemenskapens rambestämmelser om stöd till forskning och utveckling.

sysselsättning analyserats i denna översikt. Då de nyligen antagna riktlinjerna för stöd till sysselsättning och utbildning trätt i kraft kommer man dock att kunna skilja på åtgärder som inbegriper statligt stöd och generella åtgärder. Därmed kommer uppgifter som stöd till utbildning och sysselsättning att presenteras i framtiden.

13. De tre nya medlemsstaternas anslutning under översiktsperioden

När medlemsstaterna jämförs med varandra koncentreras analysen av stödbeloppen till årsgenomsnittet för treårsperioden 1995–1997. Eftersom de tre nya medlemsstaterna anslöts så sent som 1995 finns siffror för dessa länder tillgängliga först från denna tidpunkt. Följaktligen görs inga jämförelser mellan perioderna 1993–1995 och 1995–1997 för dessa länder.

STATISTISK BILAGA

(Den metod som använts för att ta fram tabellerna redovisas i den tekniska bilagan.)

- Tabell A1 Statligt stöd till tillverkningsindustrin. Årliga stödbelopp 1993–1997 i löpande priser och nationella valutor.
- Tabell A2 Statligt stöd till tillverkningsindustrin. Årliga stödbelopp 1993–1997 i löpande priser och euro.
- Tabell A3 Statligt stöd till de nya tyska delstaterna. Årliga genomsnitt 1993–1997 i euro.
- Figur A1 Statligt stöd till tillverkningsindustrin och stöd genom gemenskapens social- och regionalfonder. Årliga genomsnitt 1994–1996 per anställd i euro.
- Tabeller
- A4/1-15 Totalt statligt stöd – årliga genomsnitt 1995–1997 per medlemsstat

Tabell A1

Statligt stöd till tillverkningsindustrin i löpande priser 1993–1997

	Miljoner i nationell valuta				
	1993	1994	1995	1996	1997
Österrike	0	0	6 449	6 646	8 521
Belgien	31 718	39 573	36 683	45 162	28 394
Danmark	4 259	4 210	4 747	5 351	5 966
Tyskland	38 098	38 811	29 601	24 671	23 168
Grekland	173 600	102 339	198 820	177 941	223 574
Spanien	167 991	168 849	418 592	441 303	326 183
Finland	0	0	2 288	1 905	2 508
Frankrike	35 198	27 057	21 158	24 496	38 026
Irland	270	244	255	344	339
Italien	20 853	17 913	23 062	19 453	18 219
Luxemburg	1 669	1 679	1 830	1 815	1 821
Nederländerna	1 108	1 146	1 387	1 470	1 482
Portugal	70 803	112 495	83 927	137 988	92 741
Sverige	0	0	3 413	3 450	3 191
Förenade kungariket	877	1 007	1 228	1 358	1 419
EU 15			38 877	36 594	36 272
EU 12	41 812	39 356	37 621	35 367	34 860
Gamla tyska delstater	6 994	6 024	5 790	5 919	5 820
Nya tyska delstater	31 104	32 787	23 811	18 752	17 348
TOTALT	38 098	38 811	29 601	24 671	23 168

Tabell A2

Statligt stöd till tillverkningsindustrin i löpande priser 1993–1997

	Miljoner euro				
	1993	1994	1995	1996	1997
Österrike	0	0	489	495	616
Belgien	784	998	952	1 149	701
Danmark	561	558	648	727	797
Tyskland	19 675	20 167	15 798	12 920	11 794
Grekland	646	355	656	582	723
Spanien	1 127	1 062	2 568	2 745	1 966
Finland	0	0	401	327	426
Frankrike	5 306	4 110	3 243	3 773	5 750
Irland	368	307	313	434	454
Italien	11 325	9 354	10 826	9 930	9 443
Luxemburg	41	42	47	46	45
Nederländerna	509	531	661	687	670
Portugal	376	571	428	705	467
Sverige	0	0	366	405	369
Förenade kungariket	1 124	1 298	1 482	1 668	2 050
EU 15			38 877	36 594	36 272
EU 12	41 812	39 356	37 621	35 367	34 860

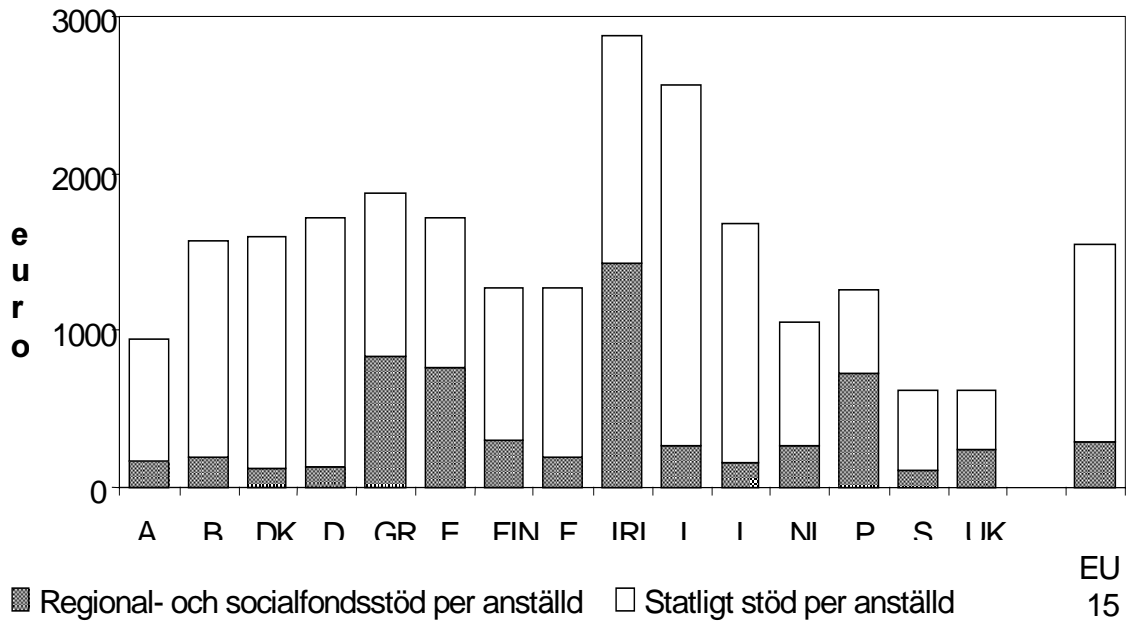
Tabell A3**Statligt stöd till de nya tyska delstaterna – årliga genomsnitt 1993–1997**

	miljoner euro	I procent	I procent av totalt stöd
Bidrag	5 327	51	39
Skattelättnader	1 539	15	11
Andelar i eget kapital	16	0	0
Mjuka lån	3 036	29	22
Uppskjuten skatt	0	0	0
Garantier	563	5	4
TOTALT	10 482	100	77

Under åren 1995–1997 beviljades i genomsnitt 10 482 miljoner euro per år till de nya delstaterna. Detta stöd motsvarar 77 % av allt tyskt stöd till tillverkningsindustrin, vilket har minskat kontinuerligt sedan 1993.

Figur A1

Statligt stöd till tillverkningsindustrin och stöd genom gemenskapens fonder per anställd
Genomsnitt 1995 – 1997

Austria

Belgium

Denmark

Germany

Greece

Spain

Finland

France

Ireland

Italy

Luxembourg

Netherlands

Portugal

Sweden

United Kingdom

BILAGA III

GEMENSKAPENS FONDER OCH INSTRUMENT

I. Gemenskapens fonder, instrument och program samt EKSG:s verksamhet

Tabellerna i denna bilaga presenteras för att åskådliggöra de stödbelopp som under perioden 1993–1997 beviljats genom gemenskapens och EKSG:s centrala verksamhet. Allmänt infrastrukturstöd i gemenskapen som beviljats genom ERUF, stöd till tredje land och institutionernas administrativa kostnader har inte inbegripits.

Eftersom de ekonomiska effekterna av det nationella stöd som beskrivits tidigare i denna översikt (dvs. stöd som finansieras genom de nationella budgetarna eller skattesystemen) inte nödvändigtvis är identiska med effekterna av gemenskapens stöd, kan man inte alltid göra direkta jämförelser mellan de två typerna av stöd.

Inom jordbrukssektorn skulle försök att göra jämförelser kunna leda till felaktiga slutsatser till följd av att de som gynnas av gemenskapens stödåtgärder för det mesta inte är företag. Vad gäller jämförelser mellan de olika medlemsstaterna kommer alla näringsidkare inom Europeiska unionen i åtnjutande av fördelarna av gemenskapens stödåtgärder, oberoende av var utgiften uppstått (t.ex. exportbidrag eller interventionsköp). Vad gäller jämförelser mellan gemenskapens utgifter och nationella utgifter påverkas unionens utgifter kraftigt av skillnaderna mellan fluktuerande världsmarknadspriser och gemenskapens priser för jordbruksprodukter, vilket inte är fallet med största delen av de nationella utgifterna.

Det noteras dock att de gradvis minskade totala nationella stödbelopp som anmälts till och godkänts av kommissionen närmar sig nivån för gemenskapens egen budget för första gången sedan 1988, då den första översikten över statligt stöd offentliggjordes. Om den nuvarande utvecklingen fortsätter kommer det nationella stödet att vara mindre än gemenskapens budget före slutet av detta årtusende.

Nedan ges en kortfattad beskrivning av EKSG:s huvudsakliga verksamhet och av gemenskapens fonder, instrument och program, som stod för ungefär två tredjedelar av gemenskapens budget för år 1997. Detaljerad information står att finna i de olika enskilda årsrapporter som

Europeiska kommissionen publicerar, och som anges i förteckningen i punkt 5.

Strukturfonderna

I juli 1993 enades man om den andra reformen av strukturfonderna (EUGFJ:s utvecklingssektion, ERUF, socialfonden, FFU). I enlighet med slutsatserna från rådets möte i Edinburgh skulle de medel från strukturfonderna som anslås till de fyra medlemsstater som är berättigade till stöd från sammanhållningsfonden (Grekland, Spanien, Irland och Portugal) fördubblas i reala termer mellan 1992 och 1999. De totala medel som ställdes till strukturfondernas förfogande under perioden 1994–99 skulle ökas 141 471 miljoner euro (till 1992 års priser). Ett nytt instrument infördes också i och med att FFU grundades år 1994 för att stödja en omstrukturering av fiskesektorn.

Samtidigt med utarbetandet av denna översikt diskuterade rådet kommissionens förslag om förordningar för strukturfonderna för perioden 2000–2006. I dessa förslag fastslås i detalj de riktlinjer som kommissionen presenterade i sitt strategiska dokument "Agenda 2000 – En förstärkt och utvidgad union", som offentliggjordes i juli 1997. Den föreslagna reformen av strukturfonderna är inriktad på tre prioriteringar: att öka stödets koncentration, att decentralisera och förenkla strukturfonderna samt att öka deras effektivitet och stärka kontrollen av dem.

– EUGFJ – garantisektionen

Garantisektionen av Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket syftar till att finansiera marknads- och prisstöd inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) samt vissa andra åtgärder inom jordbruksområdet. Den utgör den största posten i gemenskapens budget (40 440 miljoner euro i 1999 års budget, vilket motsvarar 49 % av Europeiska unionens allmänna budget).

GJP var från att den infördes fram till 1992 ett rent och allmänt system för att stödja de viktigaste jordbruksprodukterna, för vilka man hade skapat gemensamt organiserade marknader. I flertalet fall säkerställde

det regelverk som skapats kring varje gemensamt organiserad marknad ett direkt inkomststöd för producenterna genom att upprätthålla priserna på marknaden. Detta skedde genom:

- Importskydd vid gemenskapens yttre gränser (priströsklar och andra minimipriser, som understöds genom olika importavgifter på importprodukter som säljs till de vanligtvis mycket lägre världsmarknadspriserna).
- Exportbidrag vid export från gemenskapen till marknader i tredje land. Dessa bidrag har utformats för att anpassa priserna på gemenskapens produkter till den normalt lägre prisnivån på världsmarknaden.
- Åtgärder för offentlig lagring varigenom gemenskapen förband sig att köpa upp överskott till ett på förhand fastställt interventionspris. Genom detta fanns det ett verkligt minimipris på marknaden.

Så länge gemenskapen inte var självförsörjande var detta indirekta stödsystem mindre komplicerat och kostsamt än ett system med direkt stöd till producenterna, eftersom betalningarna begränsades till de aktörer som exporterade sin produkter eller sålde dem till interventionspris. Systemet täckte därmed bara den del av den totala produktionen som inte kunde säljas till marknadspris. Än bättre var att det inte fanns något behov att ge bidrag eller göra offentliga interventioner om produktionen kunde avsättas på den inre marknaden till ett pris som översteg interventionspriset.

Budgetkrisen mellan 1983 och 1986 (utgifterna inom ramen för EUGFJ:s garantisektion steg från 3 927 miljoner euro 1973 till 15 786 miljoner euro 1983, och de steg med ytterligare 40 % fram till 1986 för att uppgå till 22 119 miljoner euro) tvingade fram stabiliseringsmekanismer och satte stopp för ett obegränsat stöd till de viktigaste jordbruksprodukterna. Denna kris orsakades av en växande klyfta mellan efterfrågan på och utbudet av jordbruksprodukter, som i sin tur berodde på en ökad produktivitet till följd av jordbrukets modernisering och tekniska utveckling, men också på att sex nya medlemsstater anslöt

sig till gemenskapen samt på att nya gemensamt organiserade marknader skapades.

1992 års reform av GJP utgjorde en mycket viktig vändpunkt för den typ av interventioner som görs genom EUGFJ:s garantisektion: För vissa viktiga jordbruksprodukter (spannmål och nötkött) kopplades stödet delvis loss från produktionen. Det traditionella marknadsstödet minskades genom att man sänkte de institutionella priserna, vilket medförde ett lägre pris på den inre marknaden. Detta kompenseras med att man införde ett system för direkta betalningar, med maximigränser, till producenterna. Detta system grundar sig på odlingsareal eller antalet djur i besättningen. Dessutom infördes kompletterande åtgärder (skogsplantering, förtidspensionering och miljöskydd), vilka finansieras genom EUGFJ:s garantisektion.

Förslagen i Agenda 2000 innebär att man efter 1999 fortsätter och fördjupar den reform som inleddes 1992. Anslutningen av nya medlemsstater med en begränsad ekonomisk styrka men en ganska stor jordbrukssektor skapar, tillsammans med behovet att öka det europeiska jordbrukets konkurrenskraft (framför allt när det gäller spannmål och köttproduktion), ett akut behov att minska det traditionella stödet (framför allt exportbidrag och interventionsköp). Gemenskapen är också utsatt för ett hårt tryck av sina handelspartner inom WTO att minska detta stöd. Detta kommer leda till nya prisminskningar som åter måste kompenseras med direkta betalningar till producenterna. I linje med de kompletterande åtgärder som infördes 1992 föreslås det slutligen att man samlar alla åtgärder för att främja landsbygdens utveckling utanför programmen för målområde 1 i en enhetlig ram och för över finansieringen av dessa åtgärder till EUGFJ:s garantisektion. Denna överföring skall stärka jordbrukets många olika funktioner och finansieringen av dessa genom EUGFJ:s garantisektion.

– EUGFJ, utvecklingssektionen

EUGFJ:s utvecklingssektion ingriper genom att samfinansiera strukturåtgärder inom ramen för program som upprättats i samarbete med medlemsstaterna och de regionala myndigheterna för att:

- stärka och omstrukturera jordbruks- och skogsbruksverksamhet, bland annat vad gäller förädling och saluföring av produkter,
- kompensera för naturliga olägenheters inverkan på jordbruket,
- ställa om jordbruksproduktionen och utveckla kompletterande verksamhet för jordbrukare,
- utveckla det sociala nätet i landsbygdsområden och bevara naturresurserna.

I de områden som berörs av mål 1 och 5b syftar den samfinansierade verksamheten framför allt till

- omställning, diversifiering och anpassning av jordbruksproduktionen,
- främjande av och investeringar till stöd för kvalitetsprodukter från lokala eller regionala jordbruk och skogsbruk samt varumärkning av dessa produkter,
- utveckling av landsbygdens struktur och infrastruktur,
- åtgärder som syftar till diversifiering, särskilt för att göra det möjligt för jordbrukare att utveckla flera verksamheter,
- förnyelse och utveckling av byar liksom skydd och bevarande av landsbygdens natur- och kulturarv,
- uppmuntran av investeringar i turism och hantverk,
- införande av hjälpmedel för skydd mot naturkatastrofer (särskilt i regioner som omfattas av mål 1) och återuppbyggnad av jordbruk eller skogsbruk som skadats genom naturkatastrofer,
- bevattning, miljöskydd och återställande av landskapet,
- fullt tillvaratagande av skogsregioner,

- utveckling av jordbrukets och skogsbrukets rådgivningstjänster och yrkesutbildning.

- FFU

Strukturstöd för fiskeindustrin beviljades för första gången redan 1971, det år då det togs beslut om att använda medel ur Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ), utvecklingssektionen, för att stödja konstruktion och modernisering av fiskefartyg för kust- och högsjöfart samt förädling och marknadsföring av fisk. År 1978 ersattes de ursprungliga reglerna med ett antal tillfälliga åtgärder som skulle löpa över ett år och omfatta ett bredare område, bland annat stöd till omstrukturering av kustflottan och utveckling av vattenbruk.

År 1983 infördes ett system med fleråriga program. Det grundade sig på bestämmelser enligt vilka stöd kunde beviljas för omstrukturering av industrin och omställning av fiskerinäringen. Då det visade sig att dessa åtgärder behövde intensifieras, antogs år 1986 omfattande bestämmelser om strukturåtgärder till förmån för fiskeflottan och vattenbruk i havet inom ramen för ett och samma regelverk.

De program som syftar till att främja förädling och marknadsföring av fiskeprodukter har ett annat ursprung. De utarbetades i samband med utvecklingen av strukturpolitiken för förädling och marknadsföring av jordbruksprodukter. Längre innefattades bestämmelserna om stöd till förädling och marknadsföring av produkter av båda slagen i en och samma förordning. För att säkerställa att de speciella behoven inom fiskesektorn skulle beaktas gjordes 1989 en uppdelning av bestämmelserna. Sedan dess gäller särskilda regler för stöd till förädling och marknadsföring av fiskeprodukter, vilka från början integrerades i gemenskapens strukturfondspolitik.

År 1993 omarbetades den gemensamma fiskeripolitikens struktur varvid tre viktiga ändringar gjordes. Genom dessa förbättrades samordningen av de olika delarna av fiskeripolitiken, den indelning som skilt den gemensamma fiskeripolitiken från gemenskapens övriga verksamhet avskaffades och hänsyn togs till förändringar som påverkat denna

sektor. Strukturåtgärderna inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken integrerades i gemenskapens strukturfonder när dessa reformerades 1993. Dessutom samlades de olika tillgängliga medlen i en enda fond som går under benämningen Fonden för fiskets utveckling (FFU). Detta instrument skulle kombinera två olika mål: Att bidra till målen för den gemensamma fiskeripolitiken och samtidigt bidra till att stärka den ekonomiska och sociala sammanhållningen. Genom FFU kunde man finansiera strukturåtgärder i fråga om fiske, saluföring, förädling och vattenbruk, skapande av skyddade havszoner i kustvatten samt utveckling av hamnanläggningar. Att modernisera fiskeflottan och minska dess överkapacitet gick hand i hand med dessa åtgärder. Annan verksamhet, såsom främjande och identifiering av nya marknader eller sociala åtgärder, gynnas också av detta stöd.

– Socialfonden

Syftet med socialfonden är att förbättra sysselsättningsmöjligheterna för ungdomar (under 25 år) och för andra grupper som anses behöva stöd (långtidsarbetslösa, funktionshindrade personer, migrerande arbetstagare och andra socialt missgynnade grupper). Fonden bidrar därför till finansieringen av verksamhet som bedrivs i offentlig eller privat regi inom följande områden:

- Förebyggande av långvarig arbetslöshet
- Yrkesutbildning
- Teknisk rådgivning som syftar till att skapa arbetstillfällen
- Underlättande av arbetstagares anpassning till industriella förändringar och förändringar i produktionssystemet

Alla ansökningar om stöd görs genom medlemsstaterna.

Medel från socialfonden utbetalas inte till enskilda branscher utan är branschövergripande, varför en extrapolering som skulle motsvara stödbegreppet såsom det definieras i artikel 92 i EG-fördraget inte är möjlig.

– Regionalfonden

Syftet med Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) är att minska skillnaderna inom gemenskapen genom att ge finansiellt stöd till mottagare i följande områden:

- Mindre utvecklade regioner (mål 1)
- Industriregioner på tillbakagång (mål 2)
- Landsbygdsområden med problem (mål 5b)
- Utveckling av mycket glesbefolkade regioner (mål 6)

Detta stöd riktas framför allt till infrastruktur, mänskliga resurser och investeringar i produktionsledet.

Då stöd genom ERUF i allmänhet inte betalas ut till enskilda branscher utan är branschövergripande, är det inte alltid möjligt att avgöra vilken del av utgifterna som motsvarar begreppet statligt stöd enligt artikel 92 i EG-fördraget. I stället har därför uppgifter som hänför sig till industrin och tjänstesektorn samt den ekonomiska utvecklingen använts, och de uppgifter som erhållits på detta sätt ger endast en ungefärlig uppfattning om omfattningen av stöd genom ERUF.

– Finansieringsorganet för sammanhållning – sammanhållningsfonden

Sedan principen om sammanhållningsfonden införts i Maastrichtfördraget, beslutade man vid Europeiska rådets möte i Edinburgh att dessutom införa ett finansieringsinstrument för sammanhållningen. Genom detta instrument skulle finansiellt gemenskapsstöd ges till 1993 års stödmottagande medlemsstater i avvaktan på att fördraget skulle träda i kraft, vilket sedan gjorde det möjligt att skapa sammanhållningsfonden.

Kommissionen antog förslaget till förordning enligt vilken ett finansieringsorgan för sammanhållningen upprättas på grundval av artikel 235 i EG-fördraget. Denna förordning antogs sedan av rådet den 30 april 1993 och dess giltighetstid förlängdes till utgången av 1994.

Sammanhållningsfonden upprättades enligt artikel 130d i EG-fördraget, som ändrades genom Maastrichtfördraget. Upprättandet av denna fond utgör ytterligare ett steg framåt i den solidaritetspolitik som huvudsakligen inleddes genom strukturfonderna. Denna fond ger sitt eget specifika och kompletterande bidrag till stödverksamheten i och med att upprättandet av fonden i huvudsak grundar sig på behov som härrör från tanken på en ekonomisk och monetär union (som redan nu är på väg att bli verklighet). Ända från början har fonden skapat sig en egen identitet med utgångspunkt i tre huvudprinciper.

För det första är tillämpningsområdet begränsat. I protokollet om ekonomisk och social sammanhållning sägs det nämligen att sammanhållningsfonden skall "ge finansiella bidrag från gemenskapen till ... medlemsstater vars BNP per capita är lägre än 90 % av genomsnittet i gemenskapen".

För det andra begränsas biståndet till delfinansiering av projekt som rör miljön och transeuropeiska nät.

För det tredje ges ur fonden, till följd av dess koppling till Ekonomiska och monetära unionen, stöd till medlemsstater som har utarbetat ett program som uppfyller de villkor som ställs i fråga om underskott i den offentliga sektorns finanser enligt artikel 104c.

Finansieringsorganet för sammanhållning och senare (från maj 1994) sammanhållningsfonden bidrog även till att nå målet att åstadkomma sammanhållning inom gemenskapen. Med tanke på att större delen av de anslag som fanns tillgängliga har använts för infrastrukturprojekt och inte för investeringar i produktionsanläggningar, redovisas siffrorna endast i tabell B.

Forskning och teknisk utveckling (inom gemenskapen (FoTU))

Det fjärde ramprogrammet för forskning, teknisk utveckling och demonstration antogs i april 1994 för perioden 1994–1998. Detta ramprogram innefattade alla gemenskapsverksamhet inom området forskning, teknisk utveckling och demonstration. Programmets budget var på 13,215 miljarder euro. Programmet hade tre huvudmålsättningar:

- att stärka Europas vetenskapliga och tekniska bas och därigenom bidra till att utveckla gemenskapsindustrins internationella konkurrenskraft och främja livskvaliteten för gemenskapens medborgare,
- att främja forskningsverksamhet som anses vara nödvändig för gemenskapens politik inom andra områden,
- att utveckla samarbete och förbättra samordningen och utnyttjandet av resultaten från forskning i gemenskapen,

Gemenskapens forskning bedrivs i huvudsak på två nivåer:

I) Genom åtgärder som samfinansieras med tredje parter (bland annat FoTU-projekt, tematiska nätverk) och samordnade åtgärder (indirekta åtgärder)

II) Vid Gemensamma forskningscentret (direkta åtgärder)

GD XII (Vetenskap, forskning och utveckling) administrerar de indirekta åtgärderna under ramprogrammet tillsammans med GD III (Industri), GD VI (Jordbruk), GD VII (Transport), GD XIII (Telekommunikation, informationsmarknaden och användning av forskningsresultat), GD XIV (Fiske) och GD XVII (Energi). De flesta som deltar i FoTU-verksamheten kommer från universitet, forskningsinstitut och tillverkningsindustrin (inklusive små och medelstora företag). Drygt 950 miljoner euro används för att stödja Gemensamma forskningscentret.

Finansiellt stöd från EKSG

Finansiellt stöd ges genom EKSG i form av lån och bidrag. Lånen kan indelas i tre huvudkategorier:

- Industrilån
- Omställningslån
- Lån till bostäder för arbetstagare

Det faktum att de finansiella institut som beviljar lånen inte är vinstdrivande kan vara en fördel för låntagaren, men denna fördel anses inte utgöra stöd i fördragens mening. För bidrag är situationen en annan. Medan räntesubventioner (för lån) normalt anses utgöra stöd, är det mindre troligt att andra åtgärder, såsom sociala förmåner till tidigare arbetstagare inom stål- och kolbranschen, skulle betraktas som stöd.

Europeiska investeringsbanken

Bankens uppgift är att främja Europeiska unionens mål genom att tillhandahålla långtidsfinansiering för sunda investeringar. Banken grundades genom Romfördraget, dess aktieägare utgörs av medlemsstaterna och styrelsen består av deras finansministrar. För att stöd skall ges till projekt och program måste dessa vara godtagbara i fyra grundläggande avseenden: ekonomiskt, tekniskt, miljömässigt och finansiellt. Genom bankens egen utlåningsverksamhet och förmåga att främja annan finansiering breddas finansieringsmöjligheterna. Genom sin inlåningsverksamhet bidrar banken till att utveckla kapitalmarknaderna i hela unionen. Bankens politik fastställs i nära samarbete med medlemsstaterna och Europeiska unionens övriga institutioner. Banken samarbetar även med affärs- och banksektorerna och de viktigaste internationella organisationerna inom detta område.

Europeiska investeringsfonden

Europeiska investeringsfonden (EIF) är ett finansieringsorgan som inrättats för att bevilja garantier som stöd för investeringar på medellång och lång sikt inom två nyckelområden när det gäller den europeiska ekonomins utveckling, nämligen transeuropeiska nät (TEN) och små- och medelstora företag. Fonden inrättades i juni 1994 och utgör ett nytt och unikt partnerskap inom vilket den Europeiska investeringsbanken och Europeiska unionen, företrädd av kommissionen, samarbetar med banker och finansiella institut i medlemsstaterna. Genom kommissionens direktiv av den 15 mars 1994 gavs den ställningen som en multilateral utvecklingsbank.

Fondens huvudsyfte är att generera mer privat kapital till finansieringen av infrastrukturer och att förbättra kapitalflödet till de små och

medelstora företagen. Detta sker genom att man utvecklar mekanismer för överföring och delande av finansiellt risktagande, och fonden koncentreras på att tillhandahålla garantier för lån på medellång och lång sikt som beviljas av banker och andra finansiella institutioner.

Förutom prioriterade långfristiga krediter till TEN-projekt kan fonden täcka privata placeringar, emission av obligationer, värdepapper för vilka säkerheten utgörs av intäkter eller tillgångar samt oprioriterade fordringar. För finansiering av små och medelstora företag kan fonden täcka låneportföljer, kreditlimiter och tillgångar som säkrats i värdepapper.

EIF kan också förvärva andelar i riskkapitalfonder.

Inom ramen för sin verksamhet handlar EIF efter affärsmässiga principer som ett komplement till banksektorn och i samarbete med andra finansiella institut och instrument inom EU.

II. Statistiska uppgifter

1. I tabell A visas gemenskapens totala ekonomiska stödåtgärder under 1993–1997.
2. I tabell B visas stöd som beviljats genom andra gemenskapsinstrument under 1993-1997.
3. I tabellerna C1 och C2 redovisas för perioderna 1993–1995 och 1995–1997 det årliga genomsnittet av gemenskapens ekonomiska stödåtgärder, när så varit möjligt fördelat mellan medlemsstaterna.
4. Mer detaljerade uppgifter om gemenskapens fonder återfinns i den tekniska bilagan.

5. Mer detaljerade uppgifter om gemenskapens program, fonder och instrument återfinns i följande publikationer:

- Jordbrukets situation i Europeiska unionen
Årsrapport 1996 ISBN 92-827-9007-X

- Europeiska unionens verksamhet inom forskning och teknisk utveckling
Årsrapport 1995 ISBN 92-77-93761-0
Årsrapport 1996 ISBN 92-78-08603-7
Årsrapport 1997 ISBN 92-78-23634-9

- Strukturfonderna
Årsrapport 1995 ISBN 92-78-10829-4
Årsrapport 1996 ISBN 92-78-26044-4
Årsrapport 1997 ISBN 92-78-39641-9

- Finansieringsorganet för sammanhållning, sammanhållningsfonden
Kombinerad rapport 1993–1994 ISBN 92-827-5739-0
Årsrapport 1995 ISBN 92-827-9688-4
Årsrapport 1996 ISBN 92-827-8877-6
Årsrapport 1997 ISBN 92-78-39497-1

- EKSG Ekonomisk redogörelse 1995 ISBN 92-827-7933-5
EKSG Ekonomisk redogörelse 1996 ISBN 92-828-0908-0
EKSG Ekonomisk redogörelse 1997 ISBN 92-828-3852-8

- Europeiska investeringsbanken
Årsrapport 1995 ISBN 92-827-6303
Årsrapport 1996 ISBN 92-827-9943-3
Årsrapport 1997 ISBN 92-828-3197-3

Tabell A

Gemenskapens utgifter per år

miljoner euro

	1993	1994	1995	1996	1997
EUGFJ, garantisektionen-jordbruk	34 715,9	33 376,8	34 463,3	39 073,7	40 641,5
EUGFJ, utvecklingssektionen-jordbruk	3 092,4	3 335,4	3 609,0	3 934,5	4 129,0
EUGFJ, garantisektionen-fiske	32,4	35,5	39,4	34,1	33,5
FFU	401,8	403,5	480,7	475,1	390,4
SOCIALFONDEN	5 615,2	5 580,4	4 382,9	7 145,8	7 533,6
REGIONALFONDEN (1)	1 555,5	1 899,6	1 969,8	2 261,3	2 501,7
SAMMANHÅLLNINGSFONDEN	1 560,6	1 853,1	2 151,7	2 443,7	2 748,7
EG:s RAMPROGRAM FÖR FoTU	2 094,3	2 018,6	2 983,7	3 153,5	3 485,4
EKSG – bidrag					
Omlokalisering, art. 56.2 b	182,4	157,0	123,8	56,3	66,0
Stål, sociala åtgärder, art. 56.2 b	60,0	86,0	41,3	0,0	-
Kol, sociala åtgärder, art. 56.2 b	50,0	40,0	40,0	23,2	29,0
Forskning, art. 55	124,0	52,0	61,4	85,0	84,0
Räntelättnader, art. 54/56	114,3	51,5	11,4	36,7	1,8
TOTALT	49 598,8	48 879,4	50 358,3	58 722,9	61 644,6

(1) Den del som ungefär motsvarar stödbegreppet enligt artikel 92 i EG-fördraget

1995 års uppgifter inbegriper Österrike, Finland och Sverige

Tabell B**Andra gemenskapsinstrument**

miljoner euro

	1993	1994	1995	1996	1997
EKSG (nya lån som beviljats)	918,3	673,4	402,8	279,7	541,2
Europeiska investeringsbanken*	17.672,6	17.656,0	18.603,0	20.946,0	22.958,0
Europeiska investeringsfonden**	-	643,0	1.441,0	2.239,0	3.020,0

* Finansiering som tillhandahållits inom EU

** Garantier som godkänts sedan starten 1994 (kumulerat)

Tabell C1

Gemenskapens årliga utgifter per medlemsstat (1993-1995)

miljoner euro

	EUGFJ garanti- sektionen	EUGFJ utveckl.- sektionen	EUGFJ garanti- sektionen Fiske	FFU	Social- fonden	Regional- fonden	Samman- hållnings- fonden	EG:s ramprogram för FoTU	EKSG bidrag*	TOTALT
Belgien	1 363,5	40,9	0,3	3,9	90,2	13,7				1 512,4
Danmark	1 329,2	26,4	4,9	28,3	54,5	3,2				1 446,4
Tyskland	5 178,4	618,9	0,3	21,5	622,2	152,1				6 593,4
Grekland	2 626,3	377,7	0,9	35,5	403,5	232,3	333,5			4 009,6
Spanien	4 372,4	555,7	9,7	152,6	1 155,8	489,2	1 019,0			7 754,4
Frankrike	8 176,0	533,7	11,5	41,3	581,9	136,7				9 481,1
Irland	1 513,2	167,1	2,6	7,8	324,8	70,5	166,7			2 252,7
Italien	3 862,5	447,5	0,9	55,1	740,9	263,2				5 370,0
Luxemburg	11,1	8,3		0,4	4,5	0,6				24,9
Nederländerna	2 057,8	21,6	0,1	6,9	166,5	12,2				2 265,1
Portugal	628,2	369,0	2,5	35,6	487,1	238,4	335,0			2 092,5
Förenade kungariket	2 875,1	101,4	1,9	17,5	518,6	163,7				3 678,3
Tekniskt bistånd							0,9			0,9
EG:s direkta betaln	120,2			0,2						120,4
								2 365,5	398,4	2 763,9
TOTALT	34 113,9	3 268,2	35,7	406,5	5 150,5	1 775,6	1 855,1	2 365,5	398,4	49 366,0

* Det är inte möjligt att fördela beloppen mellan medlemsstaterna

Tabell C2

Gemenskapens årliga utgifter per medlemsstat (1995-1997)

miljoner euro

	EUGFJ garanti- sektionen	EUGFJ utveckl.- sektionen	EUGFJ garanti- sektionen Fiske	FFU	Social- fonden	Regional- fonden	Samman- hållnings- fonden	EG:s ramprogram för FoTU	EKSG bidrag*	TOTALT
Österrike	719,0	101,6	0,0	0,7	100,6	14,4				936,2
Belgien	1 246,5	40,0	0,2	8,0	113,9	22,0				1 430,5
Danmark	1 320,9	21,0	5,9	20,2	53,0	5,3				1 426,3
Tyskland	5 734,1	780,1	0,2	28,7	980,4	251,5				7 775,0
Grekland	2 661,5	377,1	0,3	25,2	259,1	265,1	439,9			4 028,1
Spanien	4 393,9	776,6	7,2	191,8	1 380,0	588,4	1 347,0			8 684,9
Finland	425,8	113,8	0,0	9,3	83,9	40,4				673,2
Frankrike	9 013,8	502,4	11,5	32,2	604,3	179,9				10 344,2
Irland	1 714,5	231,7	2,5	10,8	314,4	68,0	219,2			2 561,1
Italien	4 235,0	487,5	0,2	32,5	837,7	344,8				5 937,8
Luxemburg	18,8	3,8	0,0	0,3	4,1	0,7				27,8
Nederländerna	1 740,5	18,0	0,1	6,9	207,3	17,7				1 990,5
Portugal	664,9	323,8	3,8	36,3	505,5	236,0	439,9			2 210,2
Sverige	479,8	34,8	1,0	15,2	59,0	25,3				615,1
Förenade kungariket	3 605,1	78,6	2,7	29,2	851,0	184,7				4 751,4
Tekniskt bistånd							2,0			2,0
EG:s direkta betaln.	85,3			1,4						86,7
								3 207,5	220,0	3 427,5
TOTALT	38 059,5	3 890,8	35,7	448,7	6 354,1	2 244,3	2 448,0	3 207,5	220,0	56 908,4